

Jugoslavenskom sokolstvu!

Oslobodilačka i ujedinjavajuća revolucija jugoslavenskog naroda, završena godine 1918, dala je kao jednu od glavnih sinteza jugoslavensku narodnu misao, misao slobode, jedinstva, samostalnosti, održanja i napretka jugoslavenskog naroda, u obliku jedne i jedinstvene države.

Iz jugoslavenske narodne misli ponikla je jugoslavenska sokolska misao, misao ujedinjenja i jedinstva bivših plemenskih sokolstva u jedno jugoslavensko sokolstvo, u jedinstvenu sokolsku organizaciju, sa potpunim razrušenjem svih pokrajinskih, plemenskih, verskih i staleških razlika, u cilju krepljenja, jačanja i množenja fizičke, intelektualne i moralne snage celoga jugoslavenskog naroda za životnu borbu.

Na prvom jugoslavenskom sokolskom saboru, na Vidovdan godine 1919 u Novom Sadu, je jugoslavenska sokolska misao ostvarena, te je osnovan jugoslavenski sokolski savez. I nakon jedne skoro godine svoga formalnog opstanka obraća se ovaj savez na celokupno jugoslavensko sokolstvo, objavljujući, da je održavajući i razvijajući temeljnu jugoslavensku sokolsku misao, išao i kretao se putem neprestanog rada i stalne težnje, da se jugoslavenski sokolski ideali potpuno ostvare.

Putem tim, kao što je prirodno bilo, dovodio je sudar sa teškoćama i smetnjama do borbe, i ideja jedinstva jugoslavenskog sokolstva, kao krajnji minimum i poslednja zaštita te odbrana jugoslavenske sokolske misli, bila je ona velika, divna i uzvišena ideja, gde je komešaj i sraz svih struja i pokreta bio najjači. Pa nam svi uspesi i svi neuspesi leže na polju ovoga megdana.

Najdublje nam je uverenje, da odluka u omerenju sile i snage oko ideje jedinstva, jedinstva jugoslavenskog sokolstva mora da se zbude, mora da se svrši konačno i temeljno i do kraja, sa potpunom pobedom i čvrsto osiguranim jednim pravcem našeg jugoslavenskog sokolskog života, preko i protiv svega razornoga i rasepnoga, sa nesumnjivom, najjasnijom čistoćom osnovnog jugoslavenskog pogleda, i time osvojenom, čvrsto čuvanom, najbolje obezbeđenom tabornom i polaznom tačkom svega daljega razvoja jugoslavenskog sokolstva.

U borbi za ideju jedinstva jugoslavenskog sokolstva, u radu, mucu i krajnjem naprezanju da ova ideja bude realizovana, ukore-

njena i postavljena u temelj svega jugoslavenskog sokolstva, ima da sa potpunim angažovanjem svih sposobnosti i sila sudeluje celokupno jugoslavensko sokolstvo. Zato se obraćamo na svu jugoslavensku sokolsku braću i sestre, bez razlike, i pozivamo ih u ovaj slavan, veličanstven, krasan, odlučan boj.

Pozivamo ih sve, i stare i mlade, i muške i ženske, od najmanjeg do najvećeg, lupamo u zvono uzbune, klikćemo, dozivamo i vapimo, da se svi sete, svi opomenu, svi prenu i krenu, da nigde i ni u kom slučaju i nikako ne zaborave, da je ideja jedinstva jugoslavenskog sokolstva sve i sva što imamo, zašto se borimo, i radi čega sokolujemo danas mi jugoslavenski sokol.

Za tu ideju jedinstva jugoslavenskog sokolstva oživotvorenu, za nju unešenu u svo šarenilo našeg pokreta unapredak, za nju upletenu u sve bore naših osećanja i misli, za nju posadjenu na prestono mesto našeg gledanja na svet, za nju jedinu i glavnu odliku, i oznaku bića, jednog jugoslavenskog sokola, u opće, pozivamo svu braću i sve sestre na rad, i tvrdnu odluku, da ne popuste, da neprekidno nastoje oko živosti i intenziteta svoje pažnje, svoje budnosti, svoga pregalaštva, svoje spremnosti, da zašтите, da odbrane, da održe, da ojačaju, da u svojim srcima i dušama ponesu nju, ideju jedinstva jugoslavenskog sokolstva, ideju, — i majku svih ideja, od koje vekovima imamo da živimo, ideju jugoslavenstva.

Sestre i braćo! Naše jugoslavenstvo, jugoslavenska sokolska misao, ideja jedinstva jugoslavenskog sokolstva, sve to zavisi od pojedinaca, zavisi od vas, od vaše ljubavi, vaše snage, i vašega morala i čistoće, što morate da tome date! Ne dajte se zaustavljati od sitnica i idite stalno i pravo svojim putem! U radu za ideju jugoslavenstva svi ste ednako veliki, jednako potrebni i jednako vredni! Umeravajući želje čuvajte i branite ono što osvojite! Po celom narodu jugoslavenskom jesu i rade isto što i vi mnogobrojne sestre i braća vaša! I sve je to veliko i jedno jugoslavensko sokolstvo. Napred zato za jugoslavenstvo, jugoslavensku sokolsku misao, jedinstvo jugoslavenskog sokolstva! Napred!

Predsedništvo jugoslavenskog sokolskog saveza

Dr. Riko Fuks

Dr. Ivan Oražen

Ljubljana 15. marta 1920. g.

Naši jugoslavenski sokoli

Dr. Ivan Oražen

Prvi i pravi jugoslavenski soko, to je naš brat Oražen. Sada je kao takav predsednik Jugoslavenskog Sokolskog Saveza. Živi u Ljubljani kao šef saniteta za pokrajinu slovenačku. Njegov je dom na zelenom hribu. Preko puta je brdo Krim. Ova dva suseda žive na ulasku u Ljubljanu, veliki, osamljeni, čutljivi i zagonetni... U jugoslavenstvu imade zaista nešto tragično.

Danas više nego pre rata, kada se to uzimalo kao šarena reč, iza koje je svako mogao sebi da zamišlja bez kontrole što je hteo. Biti Jugoslaven danas znači ili primiti na sebe jednu žalost i teskobu mučne sadašnjosti, ili —, no o tome posle. Biti u manjini eto to je sve. Bez velike, vesele, raznolike, raštrkane, mnogobrojne rodbine, Oražen je tako sâm. I po fizičkom kontinuitetu i po ideološkoj organizaciji on gleda u budućnost, u kojoj nalazi radost i sreću

Zanimljiv je njegov životopis. U Kostanjevici, „na ostrvu“ se rodio. Jedan mali Slovenčić. Plav, beo, lep, kao neki švaba, i siromah kao nepriznati princ. Životna tragika kod njega počinje pre puberteta. Da dovrši osnovnu školu dolazi u Ljubljanu. Sam i bez sredstava. Živi od milostinje i postaje prvi djak. I to traje dugo, jako dugo, čitave godine. Sve do posle mature.

Onda treba po želji majke da bude pop, bogoslov, kaludjer... Neko čudo u opće. Jer to bi bilo najlakše, najsigurnije i najbrže. Zamislite Oražena u mantiji! On seda na kola, — to je bilo u Kostanjevici pred materinom kućom, — meseca septembra, još je trajala sva lepota i čar mlade jeseni, u špagu je imao dvadeset forinti, srebrnih, majka ga zadržava, da ne ide u tudjinu, u daljinu, da ostane doma i poslušna je. Kleči najposle pred njim. Preti mu prokletstvom, uzdržanja blagoslova. Ruku mu neće pružiti... Tako je otišao u Beč na medicinu.

Mladost, koliko je to divna i velika i lepa reč! Oražen je danas retko spominje, i kad je spomene zamute mu se oči. On dakle i mladost, sa dvadeset forinti u špagu, otpočinju boj za opstanak u Beču, i biju taj boj krasno, pošteno i uspešno. Dabogme jede se

u narodnoj kuhinji „bez salveta“. Šta to mari? Uredjuju se socijalističke slovenske novine i strahovito se udara po reakciji, po popovima. Uz honorar koji se sastoji pretežno iz ugleda i časti, i nekoliko forinti mesečno. Radi se na studiji medicine, to privlači gladnu dušu najviše, jer je realno znanje, jer je poziv tako divan.

Ovo sad izgleda kao anegdota, ali je onda bilo istina. Hrvati su držali Slovence za „gorske Hrvate“. Cela jedna politička znanost je osnovana na tome. U akademskoj omladini u Beču to je trebalo da se sprovodi. Zvonimir je imao da proguta Sloveniju. Da to bude lakše imala su oba djačka društva zajednički stan, lep, gospodski, verovatno više plaćan od Hrvata nego od Slovenčica. Oražen postaje predsednikom Slovenije. I Zvonimir stavlja ovu alternativu: ili Oražen dole, ili iz stana van!..

To je bilo u Beču. Stanbene prilike apsolutno drugačije nego danas i Oražen nepopustljiv jugoslaven. Nemaju Hrvati da gutaju Slovence, ili Srbi Hrvate, nego je to sve jedno, zajedničko novo i lepo. Pa valja razbucati i smlatiti strašila. Oražen ostaje predsednikom i era jugoslawenstva otpočinje. Razume se sa borbom. Onda se to realizovalo često u djačkim objašnjenjima danju debatama, noću tučnjavom štapovima i bokserima.

Medicinu je Oražen dovršio u Gracu, gde je često sa mrskim tudjinom prekrstio sablje i pružio dokaza svoje lične hrabrosti. Sad se on u svojoj pustinjačkoj kući na zelenom hribu tome svemu smeje. Dobrodušno, puno, jasno, snažan i jak kao hrast. Ali voli svoju prošlost, ceni je, i hoće da se prizna, jer je zaista bila poštena i časna, kao i sirota.

Svršen lekar došao je u Ljubljani „na deželnu“. Tu je postao asistentom i primarnim lekarom. Osobito se istakao kao dobar hirurg i akušer. Prakse je imao toliko, da je dan bio kratak da sve svrši. U Ljubljani se i oženio. Iz iste kuće gde je kao dečak negda primljen iz milosti na hranu. Tu u Ljubljani je otpočeo svoj rad u Sokolstvu, tako dobro i lepo, da je u kratko vreme postao prvim, po iskrenosti svoga osećanja, po valjanosti svoje duše, po energiji sprovođanja patrijotskih i slavenskih principa. I nije čudo što je uzeo odmah mesto predsednika Slovenske Sokolske Sveze.

Imade jedna velika stvar u njegovom životu. To je njegova ljubav prema Srbima. Od uvek i protiv svijui! Zašto ti voliš Srbe? Zato, jer su junaci, jer se bore za slobodu. Još kao dete u Kosta-

njevici je tako govorio. Onda je bio srpsko-turski rat, A kad je buknuo balkanski rat za oslobodjenje, onda je Oražen kao lekar pohitao u Srbiju i preko pola godine radio kao šef bolnice u Kragujevcu. Mislio je isto kao negda u Kostanjevici. Medju ranjenom srpskom braćom bilo mu je milije i lepše nego pod Austrijom „gde je vazduh tako težak, da pritiskava na grudi.“

Kao čovek hrabar, nepopustljiv, sve što ima stekao svojom snagom i „nikome zahvalan na milosti“, kao lekar osobito naobražen, spreman, voljan da sirotinji priskoči više u pomoć nego naduvenom bogatašu, kao soko neumoran, budan, patrijotičan, putnik svih sletova i uvek govornik čestitosti i vrlina, jugoslaven dušom i telom od uvek, lično pošten, ispravan, jasan, proveo je do danas pedeset i jednu godinu života borbe, rada i ideala. I on će se sigurno ljutiti na sve ovo, jer su mu dela glavno. Sa šefom saniteta Slovenijice došao je kao lekar do vrhunca lekarske karijere, isto mu se dosilo u sokolstvu kada je kao prvi i najbolji izabran za predsednika Jugoslav. Sokol. Saveza, nezavisan i samostalan osvojio je sebi lično položaj slobode u životu, položaj potpune slobode i bez tuđe pomoći, živi u Ljubljani koju toliko voli, preko puta od njegovoga Krima, dočekao je jugoslovenstvo, ostvareno i gotovo u dušama i srcima najboljih, u čije kolo je uvek spadao, i... sad tu dolazi ono ili, gde sam gore prekinuo rekavši, da u jugoslovenstvu, u pravom jugoslovenstvu ima tragike! Biti jugoslaven znači danas, ili gledati u budućnost i pustiti sve ovo gadno oko sebe u stranu, ili ući u borbu, te steći srce i kazati mu: još nije vreme odmora i veselja, tu je jugoslovenstvo, ali valja da još generacije idu Golgotom! Oražen stoji na raskrsnici ta dva puta. Veliki, osamljen, čutljiv i zagonetan, prijatelj zveri, rođak zemlji, zaljubljen u cveće, uzdisač pri pogledu na božansku glavu Triglava, sused Krima, slobodouman kao stari Honventovac, zaručnik slobode i napredka jugoslovenstva, on stoji na raskrsnici, na kojoj se danas jugoslaveni dele u dve čete. I nema ništa uzvišenije i lepše istorijski za nas, nego gledati i slušati njega i Žerjava, kako na zelenom hribu u pustinjačkoj kući Oraženovoj, sede duboko u noć, u onu mirnu i veliku noć planina, govoreći o jugoslovenstvu, Žerjav predvodnik jurišne kolone, strahovito aktivan, fanatik, silan, i Oražen, posmatrač, filozof, otmen, sa očima uprtim u daleku i lepu jugoslavnsku budućnost, koju oboje neizmerno ljube: i za koju su gotovi položiti glave. I kad ova dva Slovenčica prestanu govoriti i tišina

padne, a šumadijski hajduk general Krsta zakuca silno alkom na vratima.

Neka živi Oražen, naš jugoslavenski soko i naš brat!

Sokoli Jugoslavenski Dobrovoljci

(Nastavak)

73. **Gavrilo M. Vuković**, iz Foče n/D (Bosna), Srbin, stolar, soko 1907., srp. soko u Foči. Pobegao u Rusiju i javio se u srpsku vojsku 1916. Kod Kočana u borbi ranjen i u prištinskoj bolnici zarobljen od Bugara i bio u ropstvu do prevrata.

74. **Jovan Ž. Primović**, iz Čortanovaca (Srem), Srbin, stud. prava, soko 1907. Čortanovci, 1908.—1909. Sr. Karlovci, 1911. do 1912. Mitrovica. 29. VIII. 1916. predao se u Rusiji. Javio se kao dobrovoljac, te sa II. dobrov. divizijom ode 17. IX. 1917. na solunski front, i učestvovao u svim borbama sa III. č. l. bat III. p. puka Moravske Divizije.

75. **Duja F. Kovačić**, iz Splita, Hrvat, trgovac, soko od 1913.—1914. u Sinju. 1914. prebegao u Srbiju. 1915. stupio u srpsku vojsku i učestvovao u svim borbama. 1916. bio ranjen ali bez posledica.

76. **Jakov Petković**, iz Čečave, srez Tešanj, okrug Banja Luka, Srbin, trg. pomoćnik, soko od 1911.—1912. u Prnjavoru. Prešao u srpsku vojsku 1912. Učestvovao u svim borbama balkanskog i evropskog rata. Ranjen četiri puta. — Odlikovan Kara-gjorgjevom zvezdom s mačevima, franc. ratnim krstom i zlatnom zvezdom. Invalid.

77. **Gjorgjo Mirković**, iz Višegrada, Srbin, limar, soko od 1911.—1914., srp. soko u Višegradu. Prilikom ulaska srpske vojske u Višegrad zaostao i pridružio se prvo komitama, zatim redovnoj vojsci, borio se na Drini, posle na solunskom frontu.

78. **Mijo Kufrin**, iz Konšćica, srez Samobor, Hrvat, maš. pomoćnik, soko od 1916.—1917. iz Čikaga. 30. XII. 1917. otišao iz Amerike sa sokolskom četom „Tomislav“. Borio se na solunskom frontu.

79. **Simo Samojlović**, iz Foče n/D (Bosna), Srbin, obućar, soko od 1907., srp. soko Foča. Prebegao 1916. u Rusiju. Javio se u dobrovoljce. Učestvovao na solunskom frontu u borbama 1917. do 1918.

80. **Gjorgje Vranješ**, iz Podgora, srez Makarska (Dalmacija), Srbin, poljodolac, soko od 1912.—1915. u Kaliforniji. 1915. krenuo sa 28 sokola u dobrovoljce. Borio se u Albaniji i na solunskom

frontu. U februaru 1918 poslan je u Ameriku u svrhu regrutovanja jugoslavenskih dobrovoljaca.

81 **Ilija Borković**, iz Sinja (Dalmacija), Hrvat, priv. činovnik, soko od 1911.—1914., hrv. soko u Sinju. 1914. prebegao u Srbiju, gde se javio kao dobrovoljac. Učestvovao u svim borbama. Otpremljen u Francusku i odatle vraćen na solunski front. Pozvan u Ameriku za regrutovanje jugoslav. regruta. Vratio se februara 1919.

82. **Kosta Stanišljević**, iz Bos. Gradiške, Srbin, stolarski pomoćnik, soko od 1909.—1910. srp soko Vršac, od 1912. Belovar. 1916. zarobljen u Rusiji. Javio se u dobrovoljce. Borio se do kraja na solunskom frontu, gdje je bio i ranjen.

83. **Mihajlo Šurlan**, Srbin, soko, Bos. Novi. Prebegao u Srbiju. Borio se u svim bitkama i u septembru 1916. — Poginuo boreći se za slobodu na Kojmakčalanu g. 1916.

84. **Lazar Misita**, iz Tasovića kod Čapljine, Srbin, soko iz Čapljina. Preveo četu austr. vojnika u Srbiju. Borio se s njima protiv Bugara. Bude ranjen u nogu i zarobljen. Pobjegne iz ropstva, te se ponovo borio kao dobrovoljac kod osvojenja Bitolja. — Poginuo boreći se za slobodu na Crnoj reci kod Bitolja g. 1916.

85. **Jovan Zagorac**, iz Metaka, Srbin, trgovački pomoćnik, soko od 1911.—1912. u Korenici, 1913.—1917. u Saut. Čikagu (Amerika). 1917. kao dobrovoljac iz Amerike javio se u srpsku vojsku, te se u IV. č. III. bat. X. p. puka Šumadijske divizije borio na solunskom frontu g. 1918.

86. **Gjoko Živanović**, iz Brčkoga (Bosna), Srbin, trgovački pomoćnik, soko od 1908.—1914., srp. soko Brčko. 1915. prešao u srpsku vojsku kao dobrovoljac, borio se protiv Bugara. — Poginuo boreći se za slobodu kod Niša g. 1915.

87. **Vinko F. Bogdan**, iz Sinja (Dalmacija), Hrvat, trgovački pomoćnik, soko od 1912.—1914., hrv. soko Sinj. 1914. prebegao u Srbiju, javio se kao dobrovoljac. Borio se 1915. duž bugarske granice. Išao kroz Albaniju, borio se 1916. u Makedoniji i na Kajmakčalanu, 1917. na Trnovoj Kosi. 1918. za ofenzive na Sokolac i dalje do kraja.

88. **Hugo Stipanović**, iz Drage (Sušak), Hrvat, soko, hrv. soko Draga. Prebegao 1914. u Srbiju. Kod povlačenja kao zarobljenik dospao u Italiju i Francusku. Maja 1917. stupio u češku legiju, borio se u Vogezima. Maja 1918 prešao u srpsku vojsku. Borio se u Makedoniji. Učestvovao kod okupacije Zanata i u ofenzivi u Koruškoj kod I. č. I. bat. VIII. p. puka.

89. **Vojislav Milovanović**, iz Prhova srez Zemun, Srbin, stud. prava, soko, 5 god. Sr. Karlovci od 1912.—1919. srp. soko Zagreb, od 1919. u Beogradu. Juna 1916. prebegao Rusima, javio

se kao dobrovoljac u srpsku vojsku. Borio se u Dobrudži, ranjen kod mitraljeskog odjeljenja IV. p. puka „Stevana Nemanje“.

90. **Milan Olbina**, iz Krbarica srez Korenica, Srbin, trgovački pomoćnik, soko od osnutka do 1914. u Otočcu. 1916. javio se u Rusiji kao dobrovoljac. Učestvovao u Dobrudži. Krajem 1917. stigao u Solun, gdje se borio do kraja.

91. **Božidar V. Pantić**, iz Banja Luke (Bosna) Srbin, oficir, poručnik, soko od 1905.—1912. Banja Luka. 1912. prešao u Srbiju, učestvovao u balkanskom ratu, zatim primljen u vojnu akademiju, raspoređen u IX. p. puk Dunavske divizije. Učestvovao u boju na Kajmakčalanu. — Poginuo za slobodu u avgustu g. 1916.

92. **Gjorgje V. Pantić**, iz Banja Luke (Bosna), Srbin, student, soko od 1907.—1914., srp. soko Banja Luka. 1915. prebegao u Rusiju. 1916. kao srpski dobrovoljac učestvovao u svim borbama na Dobrudži. 1918. došao u Solun, gdje se borio i u septembru 1918. pao za slobodu u II. p. puku Dunavske divizije.

93. **Jovan Rudan**, iz Bančići-Ljubine (Hercegovina), Srbin, palir, soko od 1910.—1913. Sinsinati (Ohijo). 8. VIII. 1914. javio se za dobrovoljca u srpskoj vojsci. Učestvovao u borbama protiv Bugara. i na solunskom frontu, — Invalid sakat na levu ruku.

94. **Stanko Turudija**, iz Bos. Gradiške, Srbin, inženjer, soko od 1910.—1914., vođa srp. sokola u Travniku. 1915. zarobljen u Rusiji. Javio se u dobrovoljce u III. p. puk I. srpske dobrovoljačke divizije i borio se u Dobrudži. 1917. krenuo za Solun. 1918. borio se na frontu u II. jugoslav. puku na Dobrom polju. U aprilu 1919. premešten u Timočki pionirski polubataljon.

95. **Ivan Benčić**, iz Herpelje (Istra), Slovenac, težak, soko od 1910., slov. soko Herpelje. 1915. prebegao na talijanskom frontu. Tek maja 1918. oslobodio se ropstva i javio se u dobrovoljce. Dodeljen talijanskoj armadi. Decembra 1918. ode na Krf a sa Krf a u Zagreb.

96. **Radoslav Živković**, iz Visokoga (Bosna), Srbin, trgovački pomoćnik, soko od 1910.—1911. Visoko, 1912. Sarajevo, 1913. do 1914. Trebinje srp. soko. Prebegao u Rusiju. Javio se u dobrovoljce. Zadržan na Murmanu i borio se. Odlikovan egleskim i srpskim odlikovanjem. Bio u Londonu u bolnici, a odande u jurišnu četu XXIX. p. puka u Kotor.

97. **Kosta P. Milošević**, iz Bileća (Hercegovina), Srbin, trgovac, 1911. kao četovodja u Bileću. Maja 1915. prebegao u Italiju i prijavio se kao dobrovoljac u srpsku vojsku. 1916. kao srpski vojnik došao na Krf, pa u Solun, gde se borio do kraja. Tri put je ranjen bio.

98. **Ph. Mr. Nikola Gajić**, iz Sr. Karlovaca, Srbin, apotekar, soko 1904—1910. u Sr. Karlovcima; 1911. osnovao srpski soko u Bečkereku; 1913.—1914. srpski soko u Zagrebu. 29. avg. 1916. javio se u Rusiji u srp. dobr. div. Bio u Odesi kao osnivač II. div.; 1917. krenuo sa III. peš. pukom preko Sibirije, oko Kine, Indije, Crvenim Morem u Suec, Aleksandriju i Solun, kuda je stigao 18. marta 1918. Bio je u komisiji za primanje sanitetskog materijala i skupljanje ratnog plena.

99. **Dušan Kozić**, iz Kraj-polja, Ljubinje, Mostar, Srbin, mašinista, soko 1908—1916. u Los Endžels (Kalifornija). 1917. javio se u legiju i došao na solunski front u I. četu I. bat. IV. p. puka „Stevana Nemanje“. Sudelovao u borbama Sada u Oseku kod iste čete.

100. **Savo Špadijer**, iz Budve (Boka Kotorska), Srbin, stolar, soko od god. 1913.—1914. u Budvi. 1916. predje Talijanima. Javio se u srp. vojsku i 1917. primljen.

101. **Pavle S. Mitrović**, iz Koća, selo Jučići, okrug Podgorica (Crna Gora), Srbin, književnik, soko 1912. u San Francisku. 1914. vratio se iz Amerike i kao dobrovoljac javio se u vojsku. Posle kapitulacije Crne Gore interniran u Austriji do 26. okt. 1918.

102. **Nikola Hajduković**, iz Zagreba, zav. Brinje, Srbin, trg. pomoćnik, soko od 1910—1913. u Zagrebu. 1913. prešao u Srbiju u komitsku četvu V. Tankosića, 1914. stupio u redovnu vojsku u puk M. Pribičevića. Posle prekobrojnog puka kombinovane divizije. Tri puta ranjen.

103. **Novica Milošević**, iz Uboska, Ljubine, Mostar, Srbin, limar, soko od 1912—1916. u Los Endžels (Kalifornija). 1917. javio se u jugoslov. legiju. Borio se na solunskom frontu u VII. puk II. bat. IV. četa kod Sokolca. Do 12. VI. 1919. Sudelovao na koruškom frontu.

104. **Milan Maravić**, iz Drežnice, (Ogulin), Srbin, tipograf, soko od 1904—1905. u hrv. soko, Zagreb, 1905—1908. srp. soko, Zagreb 1914. na srpskom frontu prebjegao. Bio je kao pisar u svojoj četi a kasnije namešten u državnoj štampariji.

105. **Lovro Hribar** iz Trogira (Dalmacija), Hrvat, učitelj, soko od 1904.—1910. Zadar; 1910—1911. Novi-grad; od 1911. do 1914. vodja u Trogiru. Prebjegao u Galiciji Rusima. Javio se u srp. vojsku. God. 1916. svršio oficirsku školu u Odesi. Sudelovao u svim borbama u Dobrudži. Služio do početka ruske revolucije kada je iz zdravstvenih razloga otpušten. Bio je ranjen.

106. **Bernard Marković**, iz Reke Dubrovačke, Hrvat, trg. pomoćnik, soko od 1912.—1917. u San Francisko (Kalifornija). Maja 1917. javio se u četvu koju je sakupio M. Pribičević. Borio se

u XIII. p. puku timočke divizije do 25. I. 1918. Kasnije tumač engleskog jezika kod engl. automobilske odelenja.

107. **Stevo Maričić**, iz Velikog Šušnara (srez Glina), Srbin, trgovac, soko od 1905.—1919. Zagreb. 1. nov. 1916. prebegao s talijanskog fronta; molio u srp. vojsku, no tek maja 1918. bude uvršten u legiju. Borio se na tal. frontu od maja 1918. do sloma Austrije.

108. **Ivan M Čović**, iz Tučepa, srez Makarska (Dalmacija), Hrvat, mašinstica, soko od 1912.—1913. Vašington, 1915. Rinad, Vašington, 1917. Sakramento (Kalifornija). Kada je 1917. puk. M. Pribicević skupljao dobrovoljce, javio se u dobrovoljce. 13. jula došao je u Bizertu (Afrika), svršio vojnu izobrazbu i borio se do kraja na solunskom frontu.

109. **Petar Klarić**, iz Zagorja, srez Foča, Srbin, revizor, soko —1912. u Foči; 1912.—1914. Priboj, 1912. prešao u Srbiju s 8 drugova, sudelovao u svim borbama balkanskog rata, zatim svet-skoga rata. Odlikovan Obilića medaljom i Karadjordjevom zvezdom. 16. sept. 1916. pao za slobodu kao komandir II. č. II. bat. dobr. odreda na Kajmakčalanu.

110. **Gojko Praljak**, iz Bugojna, Srbin, trgovac, soko od 1909.—1913. u Bugojnu. Juna 1916. prebegao u Italiju, 1918. primljen u jugoslav. legiju i prideljen IV. armadi talijanskoj. Nakon sloma Austrije došao u Dubrovnik i dodeljen II. jugosl. dobr. puku (Sada III. četa IV. bat. XXIX. p. puka.) Dva put ranjen.

111. **Jovan Žakula**, iz Udbine, Srbin, trg. pomoćnik, soko od 1914. u Gospiću. Maja 1916. prebegao u Rusiju. Javio se kao dobrovoljac i borio se u Dobrudži i na Murmanu.

112. **Vojin Krsmanović**, iz Srebrnice, Srbin, obućar, soko od 1912.—1913. u Srebrnici. 1914. stupio u srp. vojsku u Užicama u II. dobr. bat. III. čete užičke brigade. 1915. zarobljen od Austrijanaca.

113. **Teodor Korasić**, iz Petrinja, (opć. Slunj, srez Petrinja), Srbin, radnik, soko 1914. San Francisco (Kal.). Koncem 1917. stupio kao dobrovoljac u III. č. III. bat. puka S. H. S. Sudelovao u borbama na solun. frontu i u ofanzivi.

114. **Mitar D Midžor**, Srbin, iz Paštrovića (župa na Primorju). U julu 1918. javio se kao dobrovoljac u srpsku vojsku.

115. **Niko Nikolić**, iz Bratunca, srez Srebrnica (Bosna), Srbin, pekar, soko od 1911.—1913. u Bratunce. 1914. stupio u srpsku vojsku, borio se i pao za slobodu 1916. na Kajmakčalanu.

116. **Luka Obradović**, iz Galovea, Srbin, poljodolac, soko od 1914.—1916. Čikago, Amerika. 1917. kao dobrovoljac iz Čikaga pošao sa četom „Miloš Obilić“ na solunski front.

117. **Uroš P. Stefanović**, iz Banja Luke. Srbin, trgovac. soko od 1909.—13. u Bos. Gradisci. 14. sept. 1915. došao iz Rusije u Srbiju i u IV. dobr. bat. borio se na frontu. Odstupao kroz Albaniju. Na solunskom frontu borio se od 1917.—19. u XV. puku, II. bat., II. četi. 2 puta ranjen.

118. **Stojan Arbutina**, iz Brdjana, p. Blinjski kut, Srbin, težak, soko 1915. Lakavana (Njujork). 1917. došao na solunski front, gde je ostao i borio se do kraja u I. jugosl. puku. Kasnije kod XXX. puka.

119. **Djordje Drakulić**, iz Subocke, općina Čaglić, Pakrac, Srbin, soko 2 god. Selm (Ohio). Kao vidovdanski dobrovoljac 1917. došao na solunski front i borio se u svim bitkama.

120. **Dušan Ūnković** soko 1909.—12. U balkanskom ratu bio 4 $\frac{1}{2}$ meseca pod Skadrom. 1914. na ruskom frontu prebegao i javio se u I. srp. dobrov. diviziju. Borio se u Dobrudži i na solunskom frontu.

121. **Nikola Rončević**, iz Djeverska. Skradin, (Dalmacija). Srbin, bačvar, soko 1908.—10. u Rumi. 1918. stupio u Italiji u jugosl. dobrov. legiju.

122. **Luka Čeranić**, iz Herceg Novog (Boka Kotorska), Srbin, gradjev. poslovodja, soko od 1910.—14. u Herceg Novi. God. 1916. prebegao u Italiju, a 1918. bio je u jugoslav. odredu protiv Austrije.

123. **Stevan Pantelić** iz Jazka, srez Irig, Srbin, trg. pomoćnik, soko 1906.—14. u Rumi. Prešao u Rusiju i javio se 1916. u srp. vojsku kao dobrovoljac. Borio se u Dobrudži i danas je još u srpskoj vojsci.

124. **Lazar Dobrodolski**, iz St. Futoga (Bačka), Srbin, trg. pomoćnik, 20 meseci soko u Bjeljini. God. 1914. zarobljen a 1917. stupio u srp. vojsku kao dobrovoljac. Tek od ofanzive 1918. vršio dužnost bolničara na zavojištu Timočke Divizije.

125. D-r **Ljudevit Pilko**, iz Ptuja, Slovenac, profesor, soko 1903. u Beču kod sokola IX., u Mariboru od 1907. God. 1917. prebegao u Italiju. Formirao u Italiji češke i jugoslavenske dobrov. odrede. Učestvovao u borbama na talijauskom frontu. Poslije prevrata vratio se s jugosl. dobr. bat. u domovinu i stupio u XXIX. p. puk. Odlikovan: Medaglia d'argento al valoro militare; priznanje češkog arm. korpusa u Italiji; Croce di guerra

126. **Stane Vidmar**, iz Ljubljane, Slovenac, trgovac, soko od 1901. u Ljubljani. Prebegao u Italiju, stupio odmah u legiju i učestvovao u borbama na tal. frontu protiv Austro-Ugarske na Monte Grappa. Po raspadu A.-Ugarske došao u Solun. Kasnije je bio dodeljen kod XXXIII. te XXVI. peš. puka.

127. D-r **Avdo Hasanbegović**, iz Artovca (Gacko), Srbin, adv. perovodja, soko od 1911.—14. u Zagrebu. Avgusta 1915. prebegao u Rusiju, meseca septembra krene za Srbiju sa četom od 1500 dobrovoljaca. Usled istupa Bugara ode u Odesu i bude primljen za prvog oficira I srp. dobrov. divizije. Borio se u Dobrudži 1916.; na Dunavu 1917., a kasnije na solunskom frontu. Odlikovan ordenom Belog Orla, zlatnom medaljom Miloša Obilića, sa 2 ruska i jednim rumunskim ordenom.

128. **Azis Sarić**, iz Gacka, Srbin, svrš. pravnik, soko od 1911.—14. u Zagrebu. 1915. prešao iz Karpata Rusima. 1916. stupio u I. srp. dobrov. div. kao djak dobrovoljac. Borio se u Dobrudži a kasnije (1918.) došao na solunski front, gde je obolio i poslan u Italiju na oporavak. Odlikovan sa zlatnom medaljom Miloša Obilića i ruskim ordenom Sv. Stanislava sa mačevima.

129. **Savo M. Dabižinović**, iz Orahovca (Boka Kotorska), Srbin, industr. radnik, soko od 1911.—15., član hrv. i srp. sokola u Oklandu (Kalifornija). 1915. doputovao o svom trošku iz Amerike i javio se u srpsku vojsku. Učestvovao u svim borbama do sloma neprijateljskog fronta.

130.—140. **Vilko Rusan, Fraňjo Novosel, Franja Remenar, Ivo Rajić, Julio Raguzin**, pao boreći se za slobdu, **Ivo Smoković, Valent Katalenić, Tomo Poljak, Auselino Šitić, Ivo Andrijašević i Franjo Dražić**, članovi hrv. sokol. župe „Tomislav“ u Chicagu Ill., krenuli g. 1917. u dobrovoljačkoj četi pod barjakom „Tomislav“ u Solun. Sudjelovali kod prodora fronta solunskog a nakon oslobodjenja našeg naroda krenuše natrag u Ameriku.

141. **Josip Fočić**, Gornji Jarun, opć. Vrapče, kot. Zagreb, Hrvat, (ostali podaci nisu još stigli).

142. **Sava Hamović**, iz Bileća, (Hercegovina). Srbin, obućarski majstor, soko od 1911.—14. Bileća. Žena mu čula od vojnika, da je prebegao srpskoj vojsci i borio se na solunskom frontu. Za njega se kasnije ne zna.

143. **Mirko Koinenović**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Mjeseca decembra 1914. prebegao u Italiju, posle toga u Srbiju a kasnije otputovao u Rusiju, gdje je sakupljao dobrovoljce za srp. vojsku i legiju.

144. **Anton Obradović**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Prebegao prije rata u Crnu goru, stupio u srp. vojsku kod povlačenja prema Krfu i služio do oslobodjenja.

145. **Marko Rapovac**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Rat ga zatekao u Srbiji, stupio u srp. vojsku kod VII. pešaškog puka.

146. **Risto Rundo**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Prebegao Srbima 6. decembra 1914. Stupio u vojsku kao sefer. Uhvaćen u Albaniji i zarobljen u Ugarskoj, nu kazni izmakao.

147. **Blagoje Vuković**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Mjeseca novembra 1915. prebegao Srbima i borio se na solunskom frontu sve do svršetka.

148. **Kleme Ribarović**, Makarska, Jugoslaven, sudski oficijal, soko od 1909. kao izvršujući član u Makarskoj. Novembra 1914. prebegao preko Drine i tamo, našao brata sokola Jozu Antunovića te se borio u srpskoj vojsci do svršetka rata.

149. **Jozo Antunović**, soko, izvršujući član Sokola u Makarskoj. Poginuo 1919. u Novom Sadu.

150. **Ljudevit Podgornik**, iz Cepovana, Slovenac, čevljar, soko od 1908. u Postojni, Ljubljani i Trstu, a sada vodja u Kranju. Godine 1917. stupio u doprovoljački korpus² III, puka, borio se na solunskom frontu u II. puku.

151. **Anton Štefe**, Kokrica kod Kranja, Slovenac, čevljar, soko u Kranju od 1911. Godine 1916. stupio u dobrovoljački korpus SHS. V. bat. u Odesi, ranjen u bojovima kod Salone u Dobrudži.

152. **Nikola D. Dronjak**, Surduk, Srbin, stud. tehnike, soko od 1908.—14 u Zemunu. Predao se Rusima i stupio u dobrovoljački korpus od 27. avgusta 1916. do 29. marta 1919. Učestvovao u svim borbama do svršetka rata.

153. **Žarko Tišma**, Banovci, Srbin, maturant, soko od 1912.—do 1914. u Zemunu. Početkom g. 1917. prešao u Rusiju u dobrovoljački korpus. Kasnije prispio na solunski front gdje je u borbi za slobodu pao 7. oktobra 1918.

154. **Vaso Garonja**, Banja Luka, Srbin, tapetar, soko od 1911—1914 u Prijedoru. Godine 1914. prebegao u Srbiju i stupio odmah kao dobrovoljac u srpsku vojsku. 2 puta ranjen.

155. **Rudolf Želoznik**, Ljubljana, Slovenac, knjigoveža, soko od 1911—1914. u Ljubljani. 15. X. 916. stupio kao ruski zarobljenik u jugoslavenski korpus u Odesi, gde je služio do 16 IX. 918. a kasnije u IX. srp. puku u Dubrovniku.

156. **Martin Juvan**, Šmartno, Slovenac, soko od 1909—1914. u Litiji-Šmartno. 12. VIII 916. kao ruski zarobljenik stupio u I. srp. diviziju i borio se u Dobrudži gde bejaše ranjen u levu ruku i obje noge.

157. **Albin Šiferer**, Ljubljana, Slovenac, puškar, soko od 1913. u Ljubljani. 7. XI. 1914. prebegao u Rusiju i stupio u jugoslavensku legiju u Odesi. Dne 7. IV. 1917. stupio na solunski front i dodijeljen kraljevoj gardi.

158. **Josip Fojkar**, Ljubljana Slovenac, mehaničar, soko od 1913 u Ljubljani. 15. IX. zarobljen u Rusiji a 1916 stupio u jugosl legiju u Odesi God. 1917. stigao na solunski front kod II. armije.

159 **Julij Hmelak**, Trst, trgovac, soko od 1912. u Idriji. Dne 22. IV. 1916. kao ruski zarobljenik stupio u srpsku legiju, borio se u Dobrudži, a 15. IX 1916. ranjen. Godine 1918. prispeo na solunski front u borbu. Odlikovan zlatnom kolajnom Miloša Obilića za hrabrost.

160. **Frane Javoršek**, Košani, Slovenac, visokoškolac, soko Spoljna Šiška Dne 21 III. 1918. stupio u legiju.

161. **Frane Janunik**, Ljubljana, Slovenac, trgovac, soko u Ljubljani II. Prebjegao u Italiju a 29. IV. 1918. stupio u legiju.

162. **Anton Rode**, Celje, Slovenac, tiskar, soko od 1911. u Ljubljani. Dne 13. VIII 1916. prebegao u Rusiju i stupio u jugosl. legiju, u Odesi a kasnije prispio na solunski front. Za vrijeme ofenzive ranjen kod Jagodine u levu nogu.

163. **Alojzij Pogačnik**, Ljubljana Slovenac, tapetar, soko od 1909. u Ljubljani. Od godine 1916. u jugoslavenskoj legiji u Odesi.

164. **Adam Sardoč**, Prosek kod Trsta, Slovenac, učitelj, soko od 1910. u Divači. Godine 1918. stupio u srpsku vojsku na albanskom frontu.

165. **Ignjacij Hočever**, Metlika, Slovenac, zidarski pomoćnik, soko od 1912. u Metlici. Mjeseca oktobra 1916. prešao u Rusiju, stupio u srpsku legiju, i borio se proti Bugara na solunskom frontu.

166. **Roko Andričević**, Potomje, Slovenac, član sokola Potomje. Prebjegao u Italiju 1915, a godine 1916. stupio u srp. vojsku kao potporučnik i borio se do svršetka na solunskom frontu.

167. **Ante Satnica**, Potomje, Slovenac, član sokola Potomje. 1915. god. prebjegao u Srbiju, stupio u srpsku vojsku i borio se na solunskom frontu.

168. **Rade Lonard**. Slovenac, član sokola Dorisko. Kao dobrovoljac stupio u srpsku vojsku 1. oktobra 1915.

169. **Todor V. Popović**, Srbin, podstarešina bivšeg srp. sokola u Dalju. Od 15. VII. 1917. do 19. IX. 1919. bio kao dobrovoljac u srpskoj vojsci na solunskom frontu.

Dr Franc Derganc:

Evgenika

(Poglavje o telovadcih in duhovadcih)

Troje nagibov mi je narekovalo sledeče vrstice: 1. moralna in zdravstvena dekadenca, v katero je pahnila svetovna vojska evropejske narode, torej tudi nas; 2. strateško neugodno in liki enclave med sovražniki ležeča Jugoslavija, velesilam neizogibno in nepreračunljivo zlo, onemogočujoče vsak čist političen račun; 3. navzlic filantropom in idealistom obstoječe dejstvo, da pretekla konflagracija ni bila zadnja, da imamo pričakovati v bližnji bodočnosti kar dva svetovna požara: „nemško osveto“ in mongolski naval, ki ga organizuje Japonec z namenom, da prevzame po skoro sedemtisočletni vladi belega plemena politično in kulturno vodstvo na našem planetu rumeno pleme. In „Liga narodov“? S Horacom odvažamo: credat Judaeus Apella! Ista usoda čaka Wilsonovo idealno koncepcijo „Ligo narodov“ kakor pred sto leti „Sveto alijanso“ (1815) ki jo je ustvaril podoben idealist in mistik, ruski car Aleksander I.

Troje dejstev, troje trdih orehov, ki jim razum poizkuša streti lupino. Čudno, lupina je na zunaj res različna, a pod vsako se skriva isto jedro — telesne moči. Ne udajajmo se nikaki samoprevari ali samoljubni iluziji: med narodi ostane še dolgo zadnja in odločilna instanca — telesna moč, krepka neutrudljiva mišica in spretna, žilava pest!

Aktualna konstelacija stavi na prvo mesto zahtevo telesne kulture, telesne vaje, ki naj usposobi narod za zmagovito obrambo v bodoči vojski, zahtevo telesne vaje, gimnastike in sporta, ki naj neprestano vežba in uči telo, od otroških nog do onemogle starosti. *Gimnastična vzgoja* to je skrivnost poslednje zmage v svetovni borbi, to je skrivnost zmagovite anglosaške demokracije. Po zmagi „velikega leta 1870.“ so Nemci vzklikali: nemški „šomašter“ je zmagal! Zdaj se ponašajo Angleži in Amerikanci: „Angloamerikanski šport je zmagal!“ Zmaga zapadne demokracije je strmoglavila prvo kontinentalno državno dogmo, da je kasarna najvažnejša državna naprava, tvornica značajev in bodočih zmag, da je brez stoletne vojaške tradicije in organizovanega militarizma vsako vojaško podjetje izključeno.

Kar je mogla le v nepopolni meri vzgojiti nemška kasarna, to je neopazno in igranje dosegla v neomejenem obsegu anglo-amerikanska gimnastična vzgoja. Na Nemškem zaprta kasarna, v Britaniji in Ameriki javna igrišča in tekmovališča; na Nemškem le par let trajajoča vojaška gimnastika na dvorišču kasarne, a tam celo življenje obsegajoča telesna vaja v prirodi in palestri. Tako se je igranje in svobodno pripravljaj vsak Anglež in Amerikanec izza mladih let na zmagovito vojsko, ne de bi sploh slutil pravega smotra. Eksperiment gimnastične vzgoje se je, kakor smo sami doživeli, sijajno obnesel. Gimnastika, kakor hočemo imenovati s skupnim imenom telesne vaje vseh vrst, gimnastika je postala vsled anglo-amerikanske zmage vsem modernim narodom enako odličen vzgojen ideal kakor starim Grkom. Telovadeč je človek bodočnosti!

„Le močno, vstrajno in spretno telo bodi smoter bodoče vzgoje?“ vprašuje pedagog iz stare šole, „smoter, ki bije v obraz vsem dosedanjim idealom etične vzgoje? Ali oštane človek res le mišičen stroj, le misleča, krvoločna zver?“

Stojimo pred dilemo: ali telesna ali dušna kultura, ali gimnastična ali etična vzgoja, ali naj vodijo usodo narodov telesne ali dušne sile, ali naj odločuje ustvarjajoči razum ali uničujoča pest? Ali ne pomeni najnovejši gimnastični pokret strahovite reakcije, samo poglobljenja o diluvijalno bestijalnost? Računajmo: vse države izvedejo gimnastično reformo vzgoje po angloamerikanskem vzoru, ali se potem izpremeni medsebojno razmerje telesne moči? Odločevala bode zopet samo slepota večje mase kakor v časih negimnastične vzgoje! Kulturni napredek prihaja torej vendar samo iz etične vzgoje, kar potrjuje razvojna tendenca zgodovine, ki uveljavlja čim dalje bolj tudi v mednarodnem življenju etična načela zasebnega življenja in poverja zadnjo odločitev vedno česče razumu nego pesti po nameri „Lige narodov“.

A vendar! Dokler živimo v brutalni sedanosti, dokler se odmerja usoda narodom kakor v mrtvi prirodi po slepi sili (bojna zmaga) ali iracionalnem ševilu (večina splošne in enake volilne pravice), toliko časa moramo tudi mi proti boljši volji, proti boljšemu spoznanju in hrepenjenju uvaževati na prvem mestu to vis major telesne in številne premoči, a se vendar sub specie a termitatis nikoli ne odreči dobri, zavedni volji, blažiti to iracionalno

nujnost s tem, da ne izpustimo niti za hip iz oči etičnega, historičnega smotra ki mu naj služi vsa materijalna, vsa telesna in številna sila samo za orodje in orožje. Končna zmaga dušnih, etičnih, logičnih in estetičnih sil, končna zmaga pravice, resnice in lepote, končna zmaga slobode in veselja bodi naš zadnji in najvišji smoter na zemlji!

Sicer pa, brez ozira na staro Heraklitovo filozofijo o sožitnosti in sotrudnosti protislovij — ali sta etika in gimnastike res dve nasprotni, sovražni sili brez vsake skupnosti? Kaj pa, ko bi se skrivala resnica v paradoksnem spoznanju, da ne služi telesna kultura samo atavističnim instinktom zverinskega boja, ampak da je ta boj samo vsiljiv divjak, poganjajoč izpod plemenito cepljenega, skrbno negovanega debla, ustvarjenega samo zato, da nahrani človeka s sadom pravice in resnice, ga okiti s cvetjem lepote? Da je torej telesna kultura samo predpogoj dušni, etični kulturi, ali da se izrazimo z Juvenalom: mens sana in corpore sano? Poglejmo, kaj je pravzaprav etika, odkod prihajajo in kako delujejo etična načela?

Človeški stroj reaguje proti okrožju z dobrimi ali slabimi čini, motorično silo činov tvori simpatija (ljubezen) sočustvenost, slast, navdušenje, pogum požrtvovalnost ali pa antipatija (sovraštvo), zavist, egoizem, strahopetnost, torej vseskozi sama čustva. Vzemite človeku motorično silo čustev, in človek postane hladno, omejeno računajoč stroj razuma, vrteč se z vsemi računi samo okoli lastne osebe. Teoretična etika je znanost o mehanizmu dobrih in slabih činov, praktična etika nas uči, polagati v človeka motorično silo dobrih činov, torej etično dobra čustva, zatirati motorično silo slabih činov, torej etično slaba čustva. Praktična tika rešuje tako usodni problem dobrote in zla. Socialno zlo izvira iz zlobnega, slabega čustvovanja. Napolnite vsako človeško srce s simpatijo ljubezni, preženite iz vsakega srca sovraštvo in zavist, in tisti hip se izpremeni peklenska, grčava krogla zemle v paradiz, tisti hip prenehajo vse vojske in zavladá večni mir!

Kruto spoznanje! Ali niso vrata do človeških čustev zaprta, nepristopna vplivu vzgoje, človeške volje? Ali ni čustvo prirojeno, prvotno dejstvo, ali ne poteka čin drugotno iz čustva,? Ali ni zlo dano, prirodno dejstvo, ki se v razplodu avtomatično ponavlja od roda do roda kakor podedovani greh? Ali ne tvori zlohотно čustvovanje večine v srcu človeštva?

Zakon psihološke inverzije govori drugače. Doslej je vladala v psihologiji dogma o prvotnosti čustev, a dva moderna psihologa, Amerikanec *William James* in Danec *Konrad Lange*, sta dokazala nasprotno: da nestane u telesu najprej motorična reakcija gladkih in progastih mišic, potem šele čustvo. Ker pa poljubno lahko obujamo in ponavljamo reakcijo mišic, ker poljubno lahko izvršujemo simpatično gimnastiko mišic, imamo v oblasti ključ do čustev: etika je le del splošne gimnastike, izvršuje in ponavlja le vaje mišic s posebnim namenom. S ponavljanjem simpatičnih vaj se razvija in raste jakost, trajnost in obudnost gotovih čustev, gotova čustva postanejo nezavedni, trajni in odločujoči motorji etičnih reakcij, takorekoč novi in umetni instinkti. Navajam prav preprost in vsakdanji primer, psihološki pomen vojaškega pozdrava. V družbi visokega oficirja je nekdo omenil, da je v naši napredni demokratični dobi tak pozdrav le nepotrebna sekatura vojaka.

„Gospod“, je zavrnil visoki častnik, „vi še niste prodrli v vse skrivnosti človeškega duha. Kar se vidi vam le smešen ostanek starih časov, to je nam, pravim poznavalcem človeka, bistro, jedro vojaškega duha in discipline. Vselej, kadar zamahne vojak v pozdrav, vzravna in napne mišice telesa in krakov, vselej ga rešine čustvo in misel vojaškega duha. Ako se to več let ne-prestano in strogo ponavlja, preide čustvo discipline vojaku tako v meso in kri, da postane poveljniku v vseh slučajih zanesljiv, a sovražniku strašen stroj!“ Demokratični zaničevalec „zunanjih oblik“ po James-Langejevi teoriji ni samo pritrdil izkušeneemu častniku-psihologu, ampak tudi spoznal, da sodijo forme in ceremonije kot vaje etične simbolične gimnastike, kot nositeljice čustev in bodočih etičnih instinktov — na prvo mesto etične vzgoje.

Sedaj stoprav nam zasije problem gimnastike v resnični luči: glavni namen gimnastike, telesnih vaj niso močne in spretno mišice, ampak etični instinkti poguma in drznosti, discipline in zmernosti, navdušenja in požrtvovalnosti, simpatije in bratstva; glavni uspeh gimnastike se ne kaže v telesu, ampak v duhu telovadca, *glavni uspeh gimnastike je stvaritev močne volje in plemenitega značaja.*

Z zakonom psihološke inverzije je dobila etika svojo samostojno, znanstveno podlago, kar hočem jasno in obširno razlo-

žiti na drugem mestu. Za nas je merodajno *spoznanje o istovitosti elike in gimnastike!* Vsak telovadec je pred vsem tudi duhovadec, telesne vaje so pred vsem tudi duhovadba, telesne vaje so pred vsem tudi etične vaje! V hevrističnem afektu, v novem navdušenju in veselju zaigra in prekipi vsakemu telovadcu srce ob tem važnem spoznanju: naša toliko ljubljena telovadba je dobila najvišjo etično sankcijo, telovadnica je postala moderno svetišče, kjer se obujajo in ustvarjajo najplemenitejša čustva in značaji!

Kako mogočna sta človeški razum in volja, kako strmimo ob njihju skrivnostih in uspehah! A vendar ne smemo nikoli pozabiti, da je skromnost naša večna uloga, da živimo na od vseh strani omejeni točki vsemirja, da živimo na zemlji z nerešenim problemom zla. Res, gimnastika ustvarja plemenit značaj in zdravo pamet v zdravem telesu. Zdrava pamet! Ali vodi človeka zdrava pamet, da prostovoljno pripravlja pogoje medsebojnemu, krvavemu uničevanju, da prostovoljno polni ječe in prisilnice, bolnišnice in blaznice, da gradi vojašnice in tovarne za orožje, z eno besedo, da umetno vzdržuje kulturo zla? Kaj vlada torej v prirodi in življenju, pamet ali nespamet, logika ali iracionalizem? Vzemimo svinčnik v roke in šestečajmo primerjalno statistiko dobrote in zla! katere ure tvorijo v življenju večino, ali dobre ali zle? Ali je zlo neizbežna prirodna nujnost, prav za prav vladajoča sila? Ali je najvišji gospodar vsemirja — demon zla? Zakaj klije potem sredi osata in plevela, čeprav na redko, tudi plemenito cvetje, zakaj žene človeka spoznanje in hrepenjenje po dobrem?

Kako se razodeva problem zla v ostalem organičnem svetu, v rastlinstvu in živalstvu? Ali je zlo tudi tam presežno in nepristopnodajstvo? Poglejmo poljedelca in njegovo njivo, poglejmo živinorejca in njegovo čredo! Tudi na njivi raste zlo med pšenico, zlo divja celo po krotki čredi. Ali umni poljedelec, bistri živinorejec ne sklepeta rok rok v fatalizmu zla, ne jadikujeta in ne razmišljujeta globoko o izvoru zla, ampak ročno in čvrsto stopita: poljedelec izruje plevel iz pšenice, živinorejec pobije zaničarno govedo. In ko pride setve čas in čas razploda, izbere kmet najboljše seme, najboljše pleme. Tako iztrebi z njive zlo in zlo iz črede. Ali se naj ta zlo trebeča pamet ustavi pred človekom?

Ali ni človek enako organično bitje, ali ne veljajo zanj isti prirodni zakoni? Torej!

Ali potrebna so bila stoletja, predno se je ukresal ta „torej“ zdrave pameti. A ukresal se tudi ni na samozavestnem evropejskem kontinentu, ampak zopet na tistem preklicanem britanskem otoku, kjer je prav za prav doma zdrava pamet (common sense); ne v kaki imenitni pisarni, ampak v hlevu angleškega pastirja, govedarja, ki je priredil že prej dve drugi kulturni ideji: 1. najodličnejša pridobitev moderne medicine, seroterapija se je razvila iz opazovanja angleških živinorejcev (Jenner); 2. idejo prirodne izbora in boja za obstoj je posnel Darwin iz živinoreje.

Ali se ne kaže v zlu degeneracija človeškega plemena? Tako se je vprašala zdrava pamet angleškega prirodoslovca in mnogoletnega predsednika Antropološkega Inštituta, zdravnika *Francisa Galtona* (1822—1911), in spravila filozofsko vprašanje v konkretno obliko: ali ni mogoče na isti način, kakor izboljša poljedelec svoje seme, živinorejec svoje pleme, izboljšati tudi človeškega rodu in zmanjšati zlo na neki minimum, patološki ostanek, ki bi se dal varno ločiti od zdrave in dobre večine? Ali ni mogoč plemenski izbor tudi v človeštvu? Radikalna prevratna ideja, a vendar tako priprost utrinek zdrave pameti.

Francis Galton je zasledoval novo idejo v uspehih rastlin in živinorejcev, kot bližnji Darwinov sorodnik je privzel njegovo razvojno teorijo in moderno dedoslovje, nauk o nastoju in dednosti svojstev ter tako zasnoval novo prirodoslovno stroko, *evgeniko*, znanost o izboljšanju človeškega rodu, znanost o človekoljubni, neopazni in brezčutni izločitvi dušnih in telesnih slabičev in pohablencev, znanost o vzgoji novega, zdravega in plemenitega človeštva, znanost o vseh tistih dejstvih, ki ugodno ali neugodno vplivajo na dušne in telesne lastnosti bodočega pokolenja. Zdrava pamet Angležev je sprejela novo znanost s takim priznanjem, da se je Galtonu skoro posrečilo, vstanoviti v Londonu posebno stolico za evgeniko.

Naravnost navdušeno so pozdravili evgeniko Amerikanci, doslej je že 44 ameriških visokih šol uvrstilo predmet evgenike v učni načrt. Pod vplivom evgenike so Zvezne države že proglasile splošen zakon, ki prepoveduje naselitev dušno in telesno malovrednih oseb. Pojem malovrednosti se je tako poostril, da se zavračajo celo noseče žene brez zakonske legitimacije. Še

dalje so šle nekatere druge države in izdale prepoved zakona za gotove patološke, malovredne osebe in *uvedle prisilno kastracijo za zločince (etične pohablence), umobolne, božjastne, pohotnike (vlačugarje), alkoholike i. t. d.*, da preprečijo razplod teh degeneriranih značajev. Géza pl. Hoffmann (Plemenska higijena v Zveznih državah, 1913) pravi, da se bliža uresničenju Galtonov sen, *po katerem postane evgenika religija bodočnosti.*

„Amerikansko ljudstvo se hoče pomlajati, vedno požlahtnjavati, zatirati različne škodljivosti, sprejemati od zunaj samo zdrave ljudi: to so pota, po katerih hoče Amerika vzgojiti novo, idealno, svetovladno pleme“.

Preko gimnastike in etike smo dospeli do zadnje postaje, evgenike, do najvišje znanosti o človeškem plemenu. Evgenika izbira in vzgaja izbrano človeštvo z različnimi sredstvi, med katerimi ne zavzema gimnastika z etiko zadnjega mesta.

(Konec prihodnjic)

IV. seja starešinstva Sokolskega Saveza SHS.

dne 14. marca 1920 v Ljubljani

Navzoči: Dr. Oražen, dr. L. Popovič, dr. Car, Gangl, dr. Fux, Vidmar, dr. Berec, Kajzelj, dr. Budisavljevič, Sušnič, Janjanin, Hofman, Mahorič, Bajželj.

Brat starosta otvori sejo, konstatuje sklepčnost in preide na dnevni red. Po tajnikovem poročilu o fuziji društev se sklene v zadevi nekaterih društev, ki se niso fuzijonirala radi osebnih sporov, storiti potrebne korake, ko dospejo natančna poročila o položaju. Fuzija društev se je v ostalem izvršila v redu, pričakovati je, da se isto tako izvede fuzija žup. Sprejme se nato poročilo blagajnika. Brat načelnik Vidmar, poda poročilo o I. prednjaškem tečaju Saveza v Ljubljani. Poročilo bo priobčeno v celoti v prihodnji številki Glasnika. Dalje poroča o delovanju Tehniškega Odbora in javi sklepe zadnje seje odbora in to glede zleta v Prago, saveznega zleta v Maribor, T. O. starešinstva o prednjaških tečajih in sokolskih šolah, glede ženskega kroja, stališču žen v organizaciji, o zjednačenju kroja v prvi vrsti čepice, o izdavanju posebnega strokovnega lista T. O., o komisiji za končno rešitev vprašanja povelj za redovne vaje (glej poročilo iz seje T. O.).

Glede zleta v Prago se sklene po daljši debati, da se ga Savez ne udeleži radi ogromnih stroškov in pa radi še neizvedene organizacije v našem Sokolstvu. Da se br. češkemu Sokolstvu vendar pomore pri težkem delu, sklene se odposlati starešinstvo Jugosl. Sok. Saveza celokupno i Tehniški Odbor. Odpošilje se strokovno komisija v svrhu študija. Predlog T. O. za izdajanje posebnega tehničnega lista se odkloni. Glede čepice se ugotovi, da je zadeva že rešena in se sklene, da se sklep glede uvedbe enotne čepice takoj izvede.

Za sokolske znake je bilo predloženih več načrtov. Sklene se vpeljati kot skupen znak za civilno obieko češki znak — brez napis, za čepico in za pas se sprejme predlog — „troimeni“.

O Sokolskem Glasniku poda daljše poročilo brat Tošo Janjanin, ki predlaga, da se z ozirom na ogromne tiskovne stroške zviša naročnina na K 48.— Predlog se odkloni in oстане pri sedanji naročnini.

Določi se pa, da primanjkljaj krije Savez z uvedbo primerne davka za Tiskovni fond. Glavna skupština Saveza se vrši drugi dan po zletu v Mariboru. Sklene se, da se vrši prihodnje leto prvi jugoslovanski zlet. Podrobnosti se določi pozneje. Na predlog brata Gangla se sklene prirediti v Zagrebu 14 dnevni tečaj o kulturno-prosvetnem delu. Čas se določi pozneje.

Tehnički deo

III. Plenarna seja T. O. Sokolskog Saveza SHS. v Ljubljani dne 14. marca 1920.

Začetek ob 9. uri dop., od 12—14. ure odmor. Navzoči bratje: načelnik Vidmar, Bajželj, Hofman, Kovačič, Mahorič, Melikoš, Pavlin, Šulce, Svetlič. Odsotni bratje: Drenik, Ahčin in Miklavec.

Otvorjajoč sejo javlja br. načelnik, da dosedanji tajnik T. O. br. Miklavec vsled pogoste odsotnosti ne more vršiti svojih dolžnosti in prosi za odvezo od dolžnosti. Br. načelnik prosi, da se spremeni dnevni red v toliko, da se stavi na prvo mesto: spopolnitev T. O. — Br. načelnik predlaga, da se pozove v T. O. še br. Čobal Jože, Kukec Vilko in dr. Pivko Ljudevit, Soglasno sprejeto. Br. Čobala se voli nato tajnikom T. O.

Pri čitanju zapisnika zadnje seje konstatira br. načelnik nekatere netočnosti, katere se popravijo.

Po T. O. izdana jednotna povejja za redovne vežbe se odobri. Izvoli se petčlanska komisija, ki bo predelala celo tvarino, br. načelniku se pa naroči, da stopi čimpreje v stik z vojnim ministerstvom ter skuša doseči, da se sestavi skupna komisija, v katero bi se pozvali tudi filologi. Ta komisija bi izdelala konečna pravila in povejja za redovne vežbe, za vojsko in sokolstvo. — Tvarina, izdelana po zgoraj omenjeni petčlanski komisiji, naj služi anketi kot osnova. — Br. načelnik poda daljše poročilo o I. prednjačkom tečaju Saveza. Poročilo br. načelnika se vzame z odobrenjem na znanje.

Po daljši debati se se sklene br. starešinstvu pismeno javiti nezadovoljnost T. O. radi priprav za tečaj po finančni strani.

Sklene se ustanoviti stalne sokolske šole. Priprave za te šole naj bodo 14 dnevni župni prednjački tečaji, katere bo prirejal T. O. Saveza v raznih pokrajinskih centrih.

Br. načelnik poroča o sokolskem zletu v Prago. Poroča o misli br. Stěpanka. Izraža mnenje da je udeležba od naše strani nemogoča iz sledečih vzrokov: 1) organizacijskih, 2) finančnih in 3) ker nimamo ne dovolj telovadnih oblek in ne dovolj krojev. Organizacija naša se še le gradi in smatra za našo najvišjo dolžnost vse sile posvetiti temu delu. Kakor bo zgrajen temelj, tako bo naše bodoče Sokolstvo. Porabiti prvo leto obstoja Saveza za zletne priprave, ki ubijajo organizacijsko delo, smatra za nedopustljivo. Po finančni strani se kažejo jednake sence. Ekspedicija v Prago bi stala najmanj 6 milijonov kron. Žrtev je za mlado organizacijo preogromna. Sklene se zleta v Pragi udeležiti le v dostojni deputaciji, v masi ne.

Na mesto zleta v Prago se sklene soglasno, prirediti letos večji zlet Saveza v Maribor. Zlet enodneven, — brez tekme. Za nastop obvezne vaje. Člani: Hofmanove, članice: praške za leto 1920, člani in članice skupaj: Vidmarjeve, moški naraščaj: vaje z drogovi v trojicah br. Brajerja, ženski naraščaj: vaje s cvetnimi loki sestre Cigojeve, moška deca: proste vaje br. Bajželja (Glasnik št. 3) — ženska deca: igre (aranžma se poveri br. dr. Pivku). Vaje prevede v srbsko terminologijo br. Hofman, v hrvatsko br. Šulce.

O ženskem telovadnem kroju razpravljajo najpreje zastopnice ženskih odsekov iz Ljublane in Zagreba; Beograjskega zastopa br. Hofman. Predlog članic, da se vzame češki kroj z jugoslovansko

ornamentiko (v vezavi), se odobri. T. O. izda potrebna navodila, slike in vzorce. Vprašanje ženskega slavnostnega kroja se odgodi.

Predlog br. dr. Bučarja za vstop Sokolskega Saveza v olimpijski odbor se odkloni.

Soglasno se sklene izdajati poseben strokovni list T. O. „Sokol“ ki naj bi izhajal vsakih 14 dni v Ljubljani. Financiranje lista prevzame T. O., ki bo skušal s prirejanjem telovadnih akademij v raznih centralnih mestih, ustvariti potreben fond.

Na predlog br. načelnika se sklene nasvetovati starešinstvu Saveza, da se reši žensko vprašanje v naši organizaciji po vzorcu Č. O. S. Žena je ravnopravna z možem. Ista prava, iste dolžnosti. V zastopstva naj se voli, ne po kakem ključu ampak po zmožnostih.

Br. Mahoriču se naroči, da izvede prvi poskusni župni prednjački tečaj za T. O. Saveza in na to vpošlje svoje načrte in poročila o izkušnjah T. O.

Za dopisovanje z absolventi I. Saveznega prednjačkega tečaja se določi br. Kovačič.

Br. Bajželj se poveri, da zastopa T. O. pri seji starešinstva če pride na razgovor načrt za vzgojo naraščaja po načinu skautizma. Načrt naj se predloži T. O. v pretres, predno se razpravlja o njem.

Glede enotnega kroja daljša debata, ki konča s sklepom, da se iz praktičnih razlogov uvede enotna čepica po vzorcu slovenske, odnosno češke.

Ob 18h 30 min. zaključí br. načelnik sejo.

Sestavil *Jože Čobal*.

Inž. Lev Bloudek

Naši javni nastopi

Kateri je pomen in namen vseh različnih naših javnih nastopov, kakšna naj bo njih oblika, obseg njih, o vsem tem se je že pisalo in govorilo toliko ter tako izčrpno, da bi vsaka daljna beseda bila zares od več — vsaj za društva, ki se zavedajo svoje sokolske dolžnosti, svojega ponosa, ki imajo vselej le sokolsko čast in sokolski smoter pred očmi. In le takim resnim, pravim Sokolom, osonamenjene sledeče vrstice. Svoje glave, ki zasledujejo s „sokol-

škim" nastopanjem vse kaj drugega, kakor prospeli naše in narodne stvari, katerim je Sokolstvo le sredstvo v dosego lastnih ciljev, ne spametuje niti sveta beseda.

Nastopamo pred javnostjo in sicer s tem, kar nam je in mora biti najsvetejše, t. j. s telovadbo vse prepogostoma, zlasti od državnega preobrata sem, in to po pretežni večini le v svrhu dosege izrednih dohodkov. V tem pogledu je napisal brat dr. Gv. Sajovic že v Sokolskem koledarju za leto 1920. (tiskovni odsek Slov. Sokolske Zveze) možato svarilne besede graje, ki jih podpišem v polnem obsegu in brezpogojno.

Naj navedem le najpoglavitejše dele njegovega klica, ki so ne le vredni, temveč potrebni ponovitve:

„...Bilo je neprestano prevažanje telovadcev iz kraja v kraj in vsakonedeljsko dirkanje na vse konce in kraje... so zašli na stranpot paradiranja in akrobatskega produciranja. Takšen telovadni „dirindaj...“ ovira in zapostavlja redno telesno in duševno vzgojno delo. tako ne more iti dalje.“

Telovadnica je nam bila, je še in mora vedno ostati sokolsko svetišče, ki mu prinašamo z ljubeznijo in spoštovanjem vse in tudi največje žrtve, svetišče, ki ga branimo in branimo s skrajno ljubosumnostjo, na koje smo ponosnejši, kot na lastno rojstno kočjo!

Gorje društvu, ki nima tega čutja in smisla za žarišče sokolske misli in sokolskega dela, gorje sokolski ideji, sokolskemu delu, Sokolstvu sploh, kjer vidi članstvo ali pa morda celo tudi vadiateljski zbor v telovadnici le prostor za telovadbo in nič več!

Iz svetišča more izhajati zopet le sveta stvar; iz sokolske telovadnice, ako je le — ta zares sokolsko svetišče, tedaj zopet le sokolska, nam sveta telovadba, nikakor pa ne dobičkanosna akrobatika, blago, ki ga lahko prodajam in ponujam javnosti — bodisi že v ta ali oni namen tudi vsaki mesec ali celo vsak teden enkrat.

Dan javne telovadbe mora nam biti in ostati to, kar je bil od nekdaj: največji, najslavnejši praznični dan, kojega se ne samo veselimo nad vse, temveč za kojega se pripravljamo z vso zavedenostjo, resnostjo, ljubeznijo in temeljitostjo tako, kakor je tega ta zapuščina naših jasnih očetov v polni meri vredna, v sokolskem duhu, ki edini polaga v svojo telovadbo neizmerno več nego kakršnakoli druga telovadna organizacija.

A praznik ni vsak dan! tem manj pa največji praznik, ki more biti le enkrat na leto!

Oporekate morda, da je vendar našim društvom treba izrednih dohodkov ravno v dosego lastnega svetišča? ali morda celo, da se mora našemu članstvu nuditi tudi nekaj zabave, razvedrila?

Gotovo da! saj je to v našem programu, a nikakor ne le s telovadbo!

Najlepšo, najplemenitejšo zabavo, zabavo brez vseh kvarljivih in škodljivih „priveskov“, kakršni so sicer z javnim nastopom običajno v zvezi, ima vsaj telovadeče članstvo le v telovadnici, ter oni, ki ne smatrajo ali ne čutijo to zabavo za plemenito, za radostno — niso Sokoli! Isto pa velja tudi za člane — netelovadce, kojim je obisk telovadnice žrtev na mesto prijetne potrebe!

Za druge zabave in društvene prireditve imamo vendar prosvetne odseke, ki naj predavajo — zabavno in poučno, imamo veselične, pevske in godbene odseke. Ti naj prevzamejo ono panogo našega društvenega življenja in delovanja, za koje dosego uhajate na povsem nesokolska pota! Vsak tozadevni ugovor, je prazen izgovor!

Kličem s preudarkom a z vso resnostjo in odločnostjo: Sokolska telovadba ni ter ne sme nikdar postati blago, ki se ga prodaja na vseh sejnih!

Ako je Vam zares za pravo čisto Sokolsko stvar, ako nočete da postane sokolska ideja, ki je do zdaj tako mogočno in s tako sijajnim vspehom vplivala na toliko število naših mladih ljudi, ter na trezno in pošteno misleči in čuteči del naše javnosti, ako nočete, da postane naša stvar vsakodnevna, brez zanimanja, brez spoštovanja: nehajte! spametujte se! Več resnosti, več idealizma, ter manj, veliko manj materializma in gonje za uživanjem in za zabavo, ki nam postaja prepotrebna vselej, povsod in za vsako ceno! Ti starešina pa, v katerega roke smo položili napredek in usodo sokolske ideje, na Tebi je, da posežeš ozdravilno a odločno v sedanjne, vsled vojne toliko nezdrave razmere!

Javni telovadni nastopi postanite zopet to, kar ste bili od nekdaj: naši največji prazniki!

Varčujmo z najdragocenejšim!

Белешке.

Париски Соко и соколски дани у Француској јунија 1919 г. После великих победа наше војске на солунском фронту и снажног напредовања савезничких армија на западу, у Паризу, срцу целог света у то време, наступило је особита

расположење. Свест да је праведна ствар најзад после дуготрајних мука победила, удлила је у сва срца нову наду и самопоуздање, вољу за стварање и веру у будућност.

Ова се појава опазила и на нашој универзитетској омладини у Паризу. Крајем 1918. г. издељена, завађена, политички поцепана, она почетком 1919. г. долази к себи, прибира се, националистички елементи узимају маха и као резултанта свега јавља се оснивање Југославенског Сокола у Паризу.

То је било крајем фебруара 1919. г. У студентској Југославенској Кооперативи (Rue Cujas, 16) у Паризу, где је био тада центар наше омладине, мисао о стварању Сокола јавила се спонтано. Требао је само један поклич, и као магнетом сабрати су били они, који су соколски осећали и рад који је после тога настао, служиће за дуго као узор, како се ради за част и славу свога народа у страноме свету.

На првој скупуштини која је одржана у Студентском Дому (Rue d' Assas, 118) изабрата су браћа покретачи, београдски Соколи бр. Михаило Градојевић, професор за председника и бр. Велимир Поповић, сада секретар министарства за Социјалну политику за начелника. У управни одбор ушла су доцније ова браћа: Др. Отокар Рибарж, члан делегације на Конференцији за мир доцније председник друштва. Мирко Поповић, начелник Просветног одељења, Др. Војислав Бесаровић, одвјетник Тргов. Коморе у Сарајеву, Јелеико Михаиловић, професор, Ђенерал Д. Стефановић, капетан Милоје Андрић и поручник Матић.

Наша Делегација на Конференцији за мир схватила је правилно значај Сокола како за нашу омладину тако и за свој престиж и положај и потпомогла је обилно младо друштво, омогућивши му да снабде својих 75 извршних чланова: већбачким оделом, ципелама и појасевима, и да најми једну од париских гимнастичких сала (Rue S. Antoine 58—60) за своја вежбања.

Чланови су са много воље почели рад. Сви су се утркивали да учине што више за напредак друштва. Чланови, који су били студенти Службене Академије израђивали су уметничке слике из соколског живота, плакате и др., што је све било изложено у Југославенској Кооперативи и у опште-

ни једна објава од стране управе није била без нечега уметничког. Музикални чланови удружили су се одмах у оркестар, чију је дирекцију узео бр. Драг. Живановић, студент Париске Конзерваторије.

Ухваћена је одмах веза са браћом Чесима из „Париског Чешког Сокола“ и француским гимнастичарима у Паризу и Бордоу, где је председник њиховог Савеза Т. Cazalet.

Француски гимнастичари обнављајући рад у својим друштвима, која су била распуштена за време рата, припремали су се да прославе победу, заједничким слетом у граду Нансију 7., 8., 9., 10. и 11. јуна. Чим су ступили у везу са нашим Југославенским Соколом у Паризу, одмах су га најсрдачније позвали да учествује у тој прослави.

Позив је са одушевљењем примљен и почело се одмах са интензивним припремама. Пошто су нам Французи давали једну самосталну тачку у програму, то је предводнички одбор решио, да та тачка буде проста вежба са пратњом нашег оркестра. Тако исто да се раде и француске заједничке вежбе, обавезне за слет.

Посећивање часова било је тако уредно, да је ускоро соколана постала тесна, и морао се тражити други простор, где ће се вежбе вршити. Тако успело се после доста труда да се од војног гувернера вароши Париза добије једно протрано дворниште у „Ecole militaire“, где су припреме извођене са бољим резултатом него у тесној вежбаоници. Да би се дружељубље и братство што јаче развило, сваке недеље су приређивани излети у околину Париза. Ту се у песми, гимнастичким играма и претим вежбама проводило по цео дан.

У половини маја већ су просте вежбе биле научене, оркестар је свирао добро повише ствари, а хор, који се на излетима формирао и у коме је било 25 певача, почео се својим складним певањем сматрати као једна чињеница, о којој се морало водити рачуна. Стога није чудо, што су чланови зажелели да приреде једну малу јавну вежбу у којој би се поред соколских вежба чула и песма и соколска музика. За то се дала ускоро zgodна прилика. Недалеко од Париза на једном имању званом „Malabry“ био је од стране Американаца подигнут санаторијум за туберкулозне наше избеглице. Било

је ту и око 150 наших болесних студената. У средини имања налазило се пространо двориште, а у наоколо лепа, зелена шума. Да би развеселили своје болесне другове и приредили им једно разонођење, Соколи су решили да та ведба буде у Malabry-у. Пред својим друговима и многим Американцима 11. маја пр. год. имали су Соколи свој први успех, и није после било недеље а да управа санаторијума није најердач-није звала Соколе, да их наново посете.

Убрзо за овим приредили су Соколи за своје пријатеље „околско посело“ у сали Југословенске кооперативе. Тих дана држао се у Паризу конгрес свих југославенских студентских организација у Француској, и конгресу је упућен од стране Сокола нарочити позив на који су се одазвали готово сви делегати и дошли на посело. Том приликом је држао предавање бр. Мих. Градојевић, потпредседник друштва: „О Југославенском Соколотву и његовом значају за наше јединство“. Говор је био више пута прекидан топлим аплаузом, а кад је говорник износио заслуге и значај слове начког Соколотва за одржање словеначког дела нашег народа, омладина је искористила тај моменат да бурним „живео“ поздрави присутног бр. др. Отокара Рибаржа, председника друштва. После концертног дела настала је игранка, на којој су учествовали и изасланици „Париског чешког Сокола“, који су у току посела дошли.

Чувши за овакав благотворан рад међу омладином наша делегација на Конференцији за мир, послала је одмах из тога свој нови прилог од 1000 франака а г. Јован Жујовић, председник Академије Наука приложио је 100 фр., г. Михаило Пупин, професор њујоршког универзитета 300 франака.

Лед је био пробијен. Завађености и поцепаности међу студентима је нестало. Братство и љубав, које су Соколи ширли освајали су све. Соко је уживао опште симпатије.

Лијонски студенти по угледу на париске, основаше свој Југославенски Соко у Лијону и ступише одмах у везу са Соколима из Париза.

Време је муњевито летело и дан за полазак на слет француских гимнастичара се страховито брзо приближавао. Остајало је још 20 дана до слета. У то време срећно су ре-

шена и питања око финансирања изаше експедиције на слет и кредита потребног за прављење свечаних одела.

За ово имају Соколи да захвале Просветном Одељењу у Паризу и нашем војном аташеу, који су се показали на висини свога позива и свесрдно допринели да се прво учествовање Југословенских Сокола на слету француских гимнастичара достојно изведе.

Новац је био ту као и материјал за свечана одела, али требало је још стотину ситница, па да се цела спрема изведе као што треба. Преиреке неочекиване, изненадне почеле су се одједном гомилати и стављати на пробу соколску истрајност. Штрајк свих кројачких радника у Паризу на 16 дана пред слет довео нас је до очајања. Ниједна кројачка кућа није хтела да нам прими на израду 75 свечаних одела до 5. јуна и после тродневног узалудног јурења по Паризу изгледало је једнога момента, да ће се од учествовања морати одустати, јер нам је лиферант већбачких одела одказао порудбину исто тако због штрајка радника трикотаже. У последњем тренутку кад се сматрало већ све као изгубљено, нађена су два српска кројача, који се са великом вољом подухватили да Соколима израде свечана одела.

Чим је то питање скинуто с дневног реда, свима су се лица била разведрила. Пошто смо беле црвено оперважене кошуљице имали, то је решено да се изађе на јавну већбу у већбачкој кошуљици и чакширама са свечаног одела. У Соколу је све врло као у мравињаку. Валјало је решити још многа питања. Са Чешком још није била усностављена веза ни поштанска ни трговачка, а у Паризу се нигде нису могли наћи гајтани, дугмета и закачке, које су тако карактеристичне за свечано соколско одело. Где дакле да се нађу те неопходне ствари, без којих нам неће ништа вредети униформа? Браћа су се разлетела по целој Паризу, и сваки је тражио нешто слично, што би могло задовољити нашу потребу. Све сакупљене мустре биле су упоређене и као најзгоднији излаз из ситуације, одлучено је да се узме један угасито-зелен гајтан, који је вађен у „Лувру“ и да од њега исплете оне плетенице бр. Бриклер, један врло умешан и окретан загребачки Соколаш. Дугмета су поручена била у једној радионици, а „Друштво Српских Жена“ у Паризу

primivši je na sebe da nam izradi nekoliko stotina rupica, koliko je bilo potrebno za sva odeła. Sve su ruke bile pune posla.

Prvih dana meseca juna veći je bilo gotovo oko 20 odeła. I poslednji sveštici i neverne Tome počeli su da veruju.

Na tri dana pred polazak za Nanen stajgoše u Pariz Ljijonски Соколи, њих 20 на број. У пробању одела, кана и кошуља, у заједничким пробама пролазило је време. И Лјјонски Соколи, којима је био послат један предводник Париског Сокола, знали су веџбе за иршу тачку само у Лјјону нису радили са пратњом муанке. Требало је постићи хомогеност и слити париску и лјјонску групу у једно.

— Наставиће се. —

Ljubljanska Sokolska Župa. Обрачун о теловаднем делу в 1. 1919. је положила Ljublj. Sokolska Župa dne 7. sept. 1919. на Виџу. Та се је дан вршил tudi župni občni zbor in obenem se је proslavila 10 letnica Viškega Sokola. Z vojaško godbo на џелу је одкоракала župa okrog 8. ure zjutraj izpred Narod. doma на Виџ, кјер је бил такој на то спревод по одси. Dopoldanska skušnja је obetala lep popoldanski nastop. Že zjutraj је prisostvovalo skušnjam mnogo občinstva на Travnovem vrtu, ki је бил izpremenjen v župno telovadišče; popoldne pa so bili vsi prostori zasedeni. Javno telovadbo so otvorili člani (128) s praškimi prostami vajami, ki so bile dobro izvajane. Nastop deklic z obroči (85) је бил občinstvu jako všeč. Orodna telovadba članstva је pokazala lep napredek; društva so nastopila z dokaj teškimi vajami. Proste vaje članic (102) so bile zlasti glede števila razveseljiv pojav; dokaz, da se skoro v vseh župnih društvih goji ženska telovadba. Moški naraščaj (72) је izvajal zelo korektno skupine. Dečki (160) so pokazali proste vaje iz 1. 1904., ki је z njim nastopilo članstvo на II. slov sokol. zletu v Ljubljani. „Naprej“ за чlane in „ples“ за чlane in članice so, kakor на javni telovadbi Ljublj. Sokola teden poprej, tudi to pot zelo ugajali. Telovadbo је zaključila skupina vsega v župi včlenjenega telovadskega obojja. Ljubljanska Sokolska Župa се је z naporim delom ne le dvignila на tisto višino kakor је bila pred vojno, priznati moramo, da је celo napredovala. Velikemu trudu је sledel tudi lep vspeh.

V župi so včlenjena sledeča društva: Ljubljana, Šiška, Vič, Brezovica, Notranje Gorice, Kamnik — Preserje, Ig, Vohnika, Domžale, Radomlje. Naj bi ta župni zlet vzpodbudil vsa omenjena društva k vztrajnemu delu, da bo zlet l. 20 še častnejši.

Poleg župnega zleta so bili l. 1919. večji telovadski nastopi na Brezovici i Radomljih in na Igu, kjer je več društvo sodelovalo in stem mnogo pripomoglo za razširjenje sokolske ideje.

Klobučarić i Sokol u Koprivnici. Čitamo u koprivničkom „Demokratu“ ovu izjavu: Hrvatskim Sokolima bijaše uz glavnu zadaću tjelovježbe još i dužnost, da goje bratstvo i ličnu čestitost, pače imadjahu visoki cilj, da sudjeluju i kod narodnog oslobodjenja. Kako ie „hrvatski Sokol“ u Koprivnici ovim ciljevima služio ne ću isticati nu jer kod istoga odlučuju osobe koje su mogle neprekidno stajati u vezi sa notornim špijunom i varalicom B. Klobučarićem, prestajem biti članom toga društva. U *Koprivnici*, dne 3. marta 1920. *J. N. Ščerbak*, odvjetnik.

Лов — Сокоlima. Браћо Соколи! Мишим, да ће ми бити уместан предлог, који ћу вам овде извести, у интересу снажења наше соколске благајне. Ствар се тиче издавања лова у закуп. Свака општина издаје лов у своме хатру у закуп, на извешан број година, и том приликом се користе појединци, те згрћу лепе паре у свој деп. Како соколска друштва имају у своме програму, осим осталих тачака и неговање лепе, здраве забаве, у којој се челичи тело, то сам дошао на идеју, да наш Соко узме у закуп лов, који је баш така забава. Месни одбор политичке општине као и културнијски, у којима данас, хвала Богу, наши људи воде главну реч, изашао је на сусрет нашем Соколу свим могућим средствима и погодностима, те је наш Соко дошао до сразмерно јефтина закупа лова, који ће му стална, знатна годишња прихода доносити. Већ сама ова година, и ако је одобрење купанијско одоцнело, а кишовита зима била врло неповољна за припређивање хајки, донела је нашем Соколу 3—4000 круна чиста прихода, који је утекао у соколску благајну. А шта ће тек бити идућих година, док рационално будемо манипулисали са ловом? Створићемо Соколу нашем приход, каквом се нисмо ни надали, а Соколи ће имати забаве, какве нису имали. Посмотримо ствар са чисто финансијалне стране: сама зечја кожа се данас продаје по 30—40 кр по комаду

— разуме се децембарска и јануарска; а зец целокупан по 60—80 круна. У хатару, с којим се рационално манипулише, где се најбољи део хатара оставља искључиво за хајке, на ком делу се не дозвољава пуширање, мора годишње пасти најмање 150—200 комада зечева у хајкама. Изволите сада према дневној цени прорачунати, колико то прихода донаша годишње? Закупни трошкови пак имају се увек подмирити из карата, које поједини ловци добијају, за преостали део хатара, одређен за т. зв. пуширање. Где су сада лисичје коже, које данас вреде 4—500 круна, па остале дивљачи? То су приходи, које никад нећемо постићи добровољним прилозима, и неће никога теретити.

Морални успех осетићемо тек доцније; јер се он никад и не указује на првом кораку, нити га треба одма тражити.

Ми смо тако почели и даље ћемо тако наставити, па и осталој браћи Соколима препоручујемо, да о овоме размисле и где се даде прилика, угледају се на нас.

Здраво!

Штароврбашки Соко.

Соколско друштво Босанска Градишка. Радам почесмо на 20./XII. 1918. као Срп. Соко с мало чланова, али пуно воље иступивши два пут с јавном вјежбом: за инвалиде и добровољце, гдје нам паде лепа свота, коју на поменту цељ дадосмо. Вишемо пре неког времена од нашег Савеза С. Х. С. опоменути, а и од брата старешине нашег Сокола Луке Бралића, који је Сабору Соколском на Видовдан присуствовао као изасланик нашег Сокола, да до 31. децембра 1919. морамо ликвидирати, бришући натпис Српски Соко у „Градишки Соко“. Свјесни дужности Сокола и покоравања старијем, сазвасмо 3. јан. главну скупштину Српског Сокола са позивом браћи Хрватима, да нас посјете, те браћи муслиманима. Брат вођа Владо Гвозденовић даде предлог по примјтку листа од С. Ж. Б. Х. да ликвидирамо, што би примљено пописом извршујућих чланова у доста приличној броју и избором другог одбора, у који уђоше 4 брата Хрвата. Радил смо пре, па ћемо и сад, а увек соколски вршећи дужност слушањв и покоравања старијем, све за добро миле нам заједничке домовине, знајући да само за добро њено радимо. Држећи се Соколског гесла „Устај, живи бори се, не клони.“ Први рад нашег Сједињеног Сокола ради

смо показати 2 дан Српског Васкрсенија, у корист Путне благајне за Праг.

Друштво Соко у Панчеву приредило је у недељу 14. марта ове год. у 8 сати у вече у Читаоници Соколско Вече са следећим програмом: а) „Песма уједињеном Соколству“, декламује сестра Зорица Антоновићева; б) „Соколска песма“, певају Соколи и Соколице; в) „Обнова Соколства“, предаје брат Душан Богуновић, изасланик Савеза; г) 1. „Вежба ослобођења и уједињења“, с тумачењем изводе Соколци; 2. „Проста прашка вежба“, изводе Соколице; д) „Соколске слике на коњу“, изводе Соколци. После програма била је игранка. Свечани програм штампан је латиницом и ћирилицом.

Соколско друштво Супетар на Брачу. Друштво је бројило крајем г. 1919. 158 чланова и 82 члана подмлатка. Истудио је први пут на Петрово 29. јуна 1919. јавном вјежбом, на којој су судјеловала и друга оближња братска друштва. Успјех свечаности је био у сваком погледу добар. Супетарска гласба је после слома Аустрије постала друштвеном гласбом, а њена имовина друштвеном. Друштво је приредило два велика излета, један у Нерезишће а други у Милну. У сврху да се промиче, шири и диже југославенска народна мисао, основан је дилетантски клуб, који у смислу једног културно-просвјетног одељења настоји, да горње постигне, основавши уз то соколску читаоницу и књижицу. Услед помањкаља новчаних средстава, заостао је нешто рад на справама. За г. 1920. изабран је овај управни одбор: Др. Иво Углешић (старјешина), Божо Дујмовић (подстарјешина), Мирко Гргић (тајник), Јурислав Рендић (благајник), Звонимир Белоти, Вицко Добронић, Иван Кулиничот, Славо Размилић, Анте Рендић п. Анте, Анте Витаић, Петар Рендић Анђеловић (одборници).

Соколско друштво Нови Сад. Дне 29. фебр. о. г. одржана је у Соколани зграде Трандафилкиног Сиротишта редовна главна скупуштина Сокол. друштва у Новом Саду под председништвом старешине бр. Ж. Вајазета.

На дневном реду су били, у смислу друштвених правила разни извештаји о раду и пословању друштва у прошлој години.

Бројно стање било је крајем године 1919.: мушких чланова вјежбача 150, женских 79; подмлатка 42; помагача 96. Свега 367 чланова.

Стање благајне: Остатак из 1918. К 10.923·98. Током год. 1919. ушло К 16.515·16. Свега К 27.439·14. Од те своте је издато К 12.713·10, те је крајем 1919. г. остало К 14.726·04.

На скупштини су прихваћена у целости, по Соколском Савезу СХС прописана, нова, за сва друштва једнообразна правила. После дате разрешнице старом управном Одбору, прешло се на избор нове управе. За старешину је изабран бр. др. Игњат Павлас, за заменика старешине бр. Живорад Богдановић, мајор, за тајника бр. Алимпије Поповић, за вођу бр. Јован Тотовић, за благајнике: браћа Тоша Јовановић и Димитрије Дотлић; остали чланови упр. одбора: браћа Живко Бајазет, Милан Теодоровић, Сава Обркнежевић, Јован Живојновић, др. Милош Вокшан, Бранко Ролер, Алекса Попов, Миленко Дејановић и сестра Зора Туцићева. Чланови заменици: Сава Кузмановић, Јован Вучков, Марко Марцикић, Лазар Ковачевић и Мара Грујићева. Ревизори рачуна: Миливој Матић, Светозар Гавриловић и Светозар Ковачевић. Соколски суд части: др. Игњат Павлас, Жарко Степчевић, др. Миладин Свињарев, Стеван Капамадија и Ђуро Јовановић.

Скупштина је једнодушно одала признање двојци соколских радника, браћи др. Бранку Николићу и Ж. Бајазету, који су са великом љубављу прихватили соколску заставу, до потпуности се предали сокол. идеји, и тихим, истрајним и неуморним радом давали обилате помоћи и моралне и материјалне. За сав напредак овог младог друштва у првом реду има се њима двојци захвалити, јер сав рад, од почетка па све до скора, лежао је искључиво на њиховим плећима.

Наше младо друштво може бити потпуно задовољно са успехом рада свога у прошлој години. Јер на неискусна и нојака још плећа нашега друштва, пала је часна али и тешка задаћа, да у својој средини обави импозантни I. Соколски Сабор свих Сокола Срба, Хрвата и Словенаца о Видов-дану прошле године. Истина, да су нам били на помоћи опробани и искусни соколски радници, али смо ипак поносни макар и

тине, што се Соколски Сабор обавио у нашој средини, и што смо ми били домаћин тога Сабора.

И семе, које је бачено том приликом пало је на плодно тло. Новосадски Соко даје иницијативу а у сарадњи са потпуно новим, скоро сасвим необавештеним друштвима Бачке, оснива у новембру прошле године Соколеку Жупу Бачку, у којој је до сада окупљено 19 друштава са преко 2000 соколова.

У својој Соколани, на захтев жупе, припређује 10-дневни жупски предвачки курс, који ће имати неслућеног утицаја по даљи развитак соколске мисли у овим крајевима.

Новосадски Соко припређује и у месту и на страни јавне вежбе и излете, као и домаћа села, којима доказује стално корачање унапред. Без звучних фраза у нашем друштву влада рад, и само рад, постојан, често незнатан и мали, али увек постојан рад. То доказује омладина ђачка, занатлијска и трговачка, која се у све већем броју купи у наше соколско јато.

Кад се узму у обзир прилике у којима живимо, корумповано друштвено стање које је овладало после рата, онда је ова прошла година нашег младог соколског живота, сигурна подлога и извор будућем раду и напретку. Јер јачањем духа и тела упоредо, Соколство ствара у својим редовима један просечно бољи и јачи морал. Ширећи националну свест народног јединства ствара борце, како против спољашњих непријатеља, тако исто и против унутрашњих разорних елемената. Здраво!

Алимџије Појовић.

Sjedinjenje Hrvatskog i Srpskog Sokola u Gospiću.

Jednodušnošću, u koju se je malo tko nadao, prihvatit će oba brat-ska društva oduševljeno zaključke Sokolskog Sabora u Novom Sadu i konstituirat će se na prvoj zajedničkoj skupštini držanoj dne 4. siječnja 1920. u novo sokolsko društvo. Općenito su poznate današnje društvene prilike u Lici. Svatko, tko je boravio u zadnje vrijeme ma i kratko u našoj sredini, mogao se uvjeriti o velikim oprekama, koje su vladale među jednokrvnom braćom. Tim je veće zadovoljstvo svakog člana našeg društva nad tim zaključkom, u kom Sokolska ideja slavi slavije nad svim trzavicama i partizanstvom. Sama skupština protekla je tolikim dostojanstvom i jednodušnošću, da je ostavila duboki utisak u duši svakog skupštinara i

uvjerenje, da je Sokolstvo onaj kamen, što ga je duša naroda postavila, da bude sigurnom polugom za našu bolju budućnost.

Skupštinu je otvorio starješina bivšeg Hrvatskog Sokola brat Dr. Mile Miškulin, koji je predložio za predsjedatelja brata Mitu Orlića. Zanosnim riječima istakao je brat Orlić zamašnost uloge, što ju je Sokolstvo igralo u našoj historiji i naglasio, da je baš Sokolska ideja bila izvor, iz kog je potekla misao jedinstvene velike jugoslavenske države. Zaključci Sokolskog Sabora u Novom Sađu bili su samo spontani manifesti onoga uvjerenja, koje je prikriveno tinjalo u duši svakog člana jednokrvnog naroda. Ističe uvjerenje, da će svaki brat tu ideju i uvjerenje prenijeti i u novi Sokol i svim silama poraditi oko procvata te naše najnarodnije i najvažnije institucije.

Nakon toga izvjestio je brat Dr. Miškulin o pregovorima, što su ih delegati jednog i drugog Sokola obavili i koji su doveli do potpunog sporazuma. Ističe intimnost, pouzdanost i susretljivost, što su i jedni i drugi delegati pokazali pri ostvarenju zaključka novosadskog Sokolskog Sabora i moli skupštinu, da prihvati u cjelosti zaključke odaslanika. Skupština je te zaključke prihvatila, a zatim prešla na izbor upravnog odbora, koji je izabran uz silno oduševljenje jednoglasno. Starješinom je izabran brat Dr. Mile Miškulin, a podstarješinom brat Dr. Petar Zec.

Novoizabrani starješina zahvaljuje braći na povjerenju, ističe, da će sve svoje sile posvetiti sreći i napretku Sokolstva. Rad Sokola, kao prve naše narodne institucije, mora potpunoma odgovarati savremenim socijalnim i ekonomskim prilikama i zahtjevima, koji se na nj stavljaju. Teške su oluje prohujale preko Sokolske ideje, ali ona osta ponosna i neoboriva. Osta stari slavenski dub, koga sve nevolje i nepogode ne mogoše uništiti. Zadaća je Sokolstva, da spaja i ujedinjuje, a ne da razdvaja i ruši. Prošla su žalosna doba ropstva, a nadošlo sunce slobode. Griješili smo svi, žalosno i teško griješili, ali danas na dan zaborava i pomirbe moramo sve zaboraviti i oprostiti. Ističe ideju bratstva, jednakosti i sloge, što je zlatnim pismenima upisano na zastavi Sokolskoj, zastavi slobode.

Oduševljeno prihvati skupština riječi brata starješine i spontanom manifestacijom završi znameniti taj dan u životu Ličkog Sokolstva.

Dr. M.

Sokolsko društvo u Petrovaradinu. Na temelju zaključka Sokolskog Sabora u Novom Sadu, održao je bivši „Hrv. Sokol“ u Petrovaradinu dne 4. siječnja t. g. glavnu skupštinu, te proveo likvidaciju i prihvatio nova pravila, a u odbor budu izabrana slijedeća braća: starješina: S. Šantek; podstarješina: E. Gumhold; načelnik: Mr. J. Divild (osnovatelj i vodja Sokola prije rata); tajnik: J. Jakobac; blagajnik: V. Panian; gospodar: J. Segin, te odbornici: M. Adam, I. Panian, J. Milarić, A. Vlašić, F. Muha, E. Švager, B. Weinberger, I. Kopi, V. Grginčević, A. Hladni i Mr. J. Žigrović. Zamj. odbora: M. Tinković, A. Horvatinović, F. Nemeš, E. Nagy i G. Vuković. Sokol. sud: Dr. M. Simonović, A. Divild, S. Krstić, A. Jurišić i J. Mandić. Zastupnici u Sabor i Župu: Mr. J. Divild i E. Gumhold. Revizori: R. Panian i J. Haidinović.

Marnim nastojanjem b. b. st. Šanteka i načeln. Divilda osnovan je vod ženskog naraštaja i Sokolica, a zaslugom b. V. Paniana sokolski tanburaški zbor.

Radi komunikacionih prilika priključilo se bratsko društvo Bačkoj Župi (u Novom Sadu), te se čine sve pripreme braće Petrovaradinaca i Novosadjana za jedinstveni i zajednički rad.

Sokolsko društvo u Tuzli. Na drugoj redovnoj glavnoj skupštini tuzlanskog Sokolskog društva, održavanoj 1. februara, konstituisan je odbor kako slijedi: starješina: Ivan Perić; zamj. starješine: Jovan Petrović; vodja: Hinko Kadrnka; tajnik: Branko Tadić; blagajnik: Dušan Kisić; odbornici: Danilo Marković, Dr. Rizvanbegović, Branko Stakić, Ignjat Mitrić, Salih Salihspahi, Gjorgjo Kaljalović, Bogdan Popović, Stevan Jakšić, Viktor Lafanić, Vaso Mitrović, Čazim Žunić, Franjo Gamberger i Zvonko Lukendić. Nadzorni odbor: Rado Peleš, Bahrija Ferkatović i Jovo Simić.

Sokolsko društvo u Mostaru. Prilikom proslave 70-godišnjice Masarykove poslali smo sledeću brzojavnu depešu:

Česka Obec Sokolska, Praha. — Molimo vas, da budete tumačem iskrenih želja i blagodarnosti što ih oseća naše Sokolstvo i ceo naš oslobođeni i ujedinjeni narod prilikom proslave 70-godišnjice velikog čoveka bratskoga češkoga naroda i odličnog prijatelja naroda našeg. Živio Masarik! - Sokolsko društvo.

Jugoslovenski Soko u Milni na Braču (Dalmacija). Na godišnjoj skupštini u januaru ov. g. bilo je birano sledeće starešinstvo: Antonije Filipić, starešina; Ivo Filipić, zam. starešine; Vanda Nazor, tajnik; Mate B. Dorić, vodja; Cvetko B. Sargo bla-

gajnik i bibliotekar; Ubert B. Mandinić, Ante Aviani, Petar Mladinić, Jere Peruzović, odbornici; Stepan Filipić Ožurović, Filip Suzan i Frano Brkuljić, zamjenici odbornika; Avgustin Denegri i Ante Bonačić, revizori; Lovro Mladinić, Jan Doležal, Jelisava Denegri, Luka Buzolić i Jelko Poklepović, časni porotni sudije. Br. Marko Biskupović, načelnikom kulturno-posvetnog odeljenja. Novi odsek je odmah počeo sa prvim predavanjem.

Na istoj skupštini bio je jednoglasno primljen Pravilnik Sokolskog Saveza SHS, koji je izašao u 11. i 12. broju „Sokolskog Glasnika“.

Članova izvršivača ima 60, podupirača 120, članica 50. Svi pohađaju Soko, tako da je skoro vasceli društveni život naše varoši usredotočen u Sokolu. Jer celo je naše pučanstvo oduševljeno jugoslovenskom i sokolskom idejom, i to ne od sloma, već od mnogo pre rata! Naš je Soko od svog postanka bio centar anti-austrijske i slovenske misli!

Lanjsko je starešinstvo, koje je s malim preinakama i današnje, osnovalo i uredilo bogatu biblioteku. Lane je priredilo Sokolski Slet uz sudelovanje osmero bratskih društava Splitskog i Bračkog Kotara; Slet je uspeo preko svakog očekivanja i bio veličanstvena manifestacija narodne jugosl. i sokolske misli. Još se lane organizovao Ženski Odsek, pa obrazovalo zauzimanjem br. zam. star. Iva Filipića Sok. Tamburaški Zbor. Raznim zabavama i sletovima prilično se ojačao društveni fond. Disciplina je dobrano čvrsta. Početkom ov. god. zauzimanjem br. sok. učit. Jana Doležala vežba se dva puta sedmično školsku mušku i žensku decu. Članovi izvršivači vežbaju dva puta sedmično i retko da koji ne dodje. Sada se po predlogu i zauzimanjem br. star. A. Filipića organizovalo akciju oko izgradnje Jugosl. Sokol. Doma kao Spomenika Nar. Oslobođenja i Ujedinjenja!

Samo tako napred! Zdravo!

Sokolac.

Glavna skupština Sokola u Čakovcu. Dne 5. o. mj. održana je glavna skupština „Jugoslavenkog Sokola Čakovačkog“ u prostorijama Jugoslavenke Čitaonice. Skupština je bila dobro posjećena, a tokom same skupštine vladala je jednodušnost i pravi sokolski sklad.

Skupštinu je otvorio starosta Sokola prof. Moćan, koji je istaknuo svrhu Sokolstva i način rada za napredak Sokola.

Iza toga se prešlo na razna izvješća. Najprije je tajnik Šarinić izvjestio vrlo iscrpivo o radu Sokola i upravnog odbora od osnutka Sokola pa do toga dana. Zatim je blagajnik Kostić podnio točno izvješće o stanju blagajne, koja je iskazala imetak u gotovom novcu od 17.216 K 61 fil., a privremeni vodja Kraljek izvjestio o tehničkom radu društva. Sva su izvješća primljena jednoglasno na znanje, te upravi podjeljen apsolutorij.

Zatim je starosta Moćan pročitao nacrt pravila, koja su primljena po Sokolskom Saboru u Novom Sadu i predložio, da se u tom smislu promjenu pravila čakovačkog Sokola, što je i prihvaćeno.

Sada se prešlo na izbor upravnog odbora za narednu godinu. Tajnim glasovanjem su izabrani: starosta Bogdan Kovačić, podstarosta Josip Moćan, načelnik odnosno vodja na predlog vježbača Stjepan Križanić, odbornici: Matija Kostić, Vilko Korboni, Ivan Kraljek, Ante Margetić, Matija Maceković, Ivan Tomašić, Stjepan Terzić i Božo Šarinić; zamjenici: Pavle Kuntić i Stjepan Trupčević; revizori: Otomar Gerić i Ljudevit Wächtersbach; sokolski sud: dr. I. N. Novak, Mirko Hikec i Antun Videc.

Poslije izbora je prof. Moćan izvjestio točno i objektivno o neugodnom i žalosnom događaju na sokolskom plesu u Varaždinu, što je u prošlom broju naših novina točno opisano.

Na taj izvještaj je uz jednoglasno odobravanje svih prisutnih predložio član Borić:

1. da se cijeli događaj prijavi Župi i Savezu; 2. da se ne pristupi Župi, koja se ima osnovati u Varaždinu dotle, dok se ne dade dolična zadovoljština Sokolima B. Kovačiću i I. Moćanu, što je jednoglasno primljeno.

Na to je dr. Novak krasnim govorom prikazao zadaću Sokola u našoj ujedinjenoj državi i opomenuo, da čuvamo sokolske redove od razornih elemenata, koji ne jačaju Sokol, nego kidaju perje iz ponosnih krila našega sokolstva. Bolje mala četa, ali odabrana, nego velika i razrožna.

Tomu se pridružio starosta Kovačić i predložio da se g. puk. Todoroviću izrazi simpatija povodom nedoličnog incidenza u Varaždinu, a Kraljek predložio, da mu izraz simpatije osobno predađu dvojica sokolaša. Sve je to primljeno ša burnim odobravanjem.

Time je čakovački Sokol pokazao, da sjajno shvaća svoju sokolsku i narodnu dužnost, te jednoglasno odobrio istup svojih prvaka u Varaždinu.

Medju raznim predlozima je zaključeno :

1. da se članarina povisi za utemeljitelje 200 K, izvršujuće članove 2 K, a pomagače 4 K mjesečno;

2. da se Sokolu Kušaru izrazi zapisnička hvala za njegov marni rad u našem Sokolu dok je kao vojnik ovdje boravio;

3. da se prof. i Sokolu Križaniću izrazi pohvalno priznanje za uzorno i sjajno vodjenje sokolskih plesnih vježbi;

4. da se bivšem starosti Moćanu izrazi topla hvala i priznanje za njegov rad u Sokolu, jer je Sokol sačuvao i uzdržao u najkritičnije doba.

Iza toga je zapisnik odmah ovjerovljen, a Sokoli se razidjose zadovoljni, što im na čelu stoje Sokoli, koji će znati i htjeti naš Sokol podignuti na dostojno mjesto u Jugoslavenskom Sokolstvu.

Član.

Sokolsko društvo Kragujevac. Predvodnički odbor sokolskog društva priredio je četvoro-nedeljni kurs predvodnički od 15. decembra 1919. g. do 15. januara 1920 g. na kome je predavao brat Svetoslav Mandić, predvodnik osječkog Sokola. Učesnici kursa bili su sledeći : sestre Danica Tasićeva, Ljubica Novakovićeva, Stanislava Bogdanovićeva, Ljubica Hristivojevićeva, Natalija Petrovićeva, Nadežda Konstantinovićeva, Julijana Spasojevićeva, Roksanda Pantelićeva, Radmila Živadinovićeva, Ružica Miletićeva, Radmila Čirićeva, Ljubica Kalanovićeva, Natalija Dinićeva, Nadežda Radovićeva, Desanka Nikolićeva, Marija Gotlibovićeva, i braća Vasilije Djordjević, Vladislav Nešić, Dušan Filipović, Svetolik Milutinović, Bogosav Dragičević, Andreja Abdulić i Ranislav Djordjević.

Društvo je priredilo 21. dec. 1919. g. svoj prvi javni čas po svome konstituisanju posle rata.

Sastavi sviju vežbi bili su vrlo lepo kombinovani i izvedeni s obzirom na kratkotrajni rad vrlo dobro.

Najpre su ženska deca od 6—10 godina izvela „Varsovianu“ — igru, na zadovoljstvo gledalaca.

12-toro muške dece izvelo je vežbe palicama vrlo skladno i vežbe VII. svesokolskog sleta u Pragu izvela su živo ženska deca predvodjena sestrom Ružicom Miletićevom.

Kao četvrta tačka bile su vešto sastavljene vežbe zastavicama muškog podmlatka pod predvođništvom brata Andrije Abdulića. Muzika kod sviju vežbi trebala je biti laganija i skladnija i usled toga tempo vežbi bio je ubrzan

Vrlo simpatično dještovala je pojava ženskog podmlatka u lepom sokolskom odelu sa crvenim trakama u glavi, koji predvođen sestrom Natalijom Dinićevom izveo je ljupko gimnastičke igre — dva sastava prostih vežbi sa koracima dvojice.

Članovi su izvodili vežbe VII. svesokolskog sleta Praškog i skupine. Nastup mogao je biti tačniji

Posle članova nastupale su članice sa belim trakama u kosi predvođene vrednom podnačelnicom sestrom Danicom Tasićevom. Nastup i izvođenje bilo je naročito nagradjeno aplauzom.

Javan čas završio se lepim primerima vežbi na razboju uz burno odobravanje gledalaca, posle čega je predsednik Sokola sa mesnim divizionarom, njegovom gospodjom i sokolicama otvorio kolo igranke, koja je trajala dugo do noći. *Brat Soko.*

Соколско друштво, Суботица, дочекало je posle nekoliko mesечног рада 1-ог фебруара 1920. један свечан дан, када је одржало своју прву соколску скупштину, на којој је известило о свом досадашњем раду и успеху. Скупштина је на свечан начин отворена и одржана у великој дворани варошке куће. Присутно је било 59 правих чланова, 17 гостију, 36 чланова без права гласа. Након оснотка друштва била је прва брига управног одбора да се што пре отпочне са редовним вежбама, па се је ради којег вредног предњака обратило на суседна сокол. друштва у Новом Саду и Осјеку; па нам је Штросмајерова сокол. жупа у Осјеку и послала предњака брата Франца Андучића, којег смо именовали за друштвеног вођу и позвали га у управни одбор. Градска управа дала нам је на расположење дворану у дјечачкој школи, и дала нам направити неки потребни намештај и гимнастичке справе. Са редовним вежбама почело се 12-ог октобра, а чланство је подељено у одељења: мушко, женско, ђачко и подмладак. — Са задовољством истичемо, да чланови војске, нарочито официри имају много интереса за друштво и уписују се као чланови; неки од њих су соколски потпуно спремни па су од велике користи по друштво. — Сада имамо 155 чланова вежбача, а пријавило се и 16 старије браће за вежбање. У теме-

љитеља имамо 9, а потпомажућих чланова 70. — Стање благајне 31. XII. K 7266'80. Према закључку Сокол. Сабора требало је бити Суботица седиштем једне сокол. жупе, послали смо наша три члана на сокол. скупштину у Новом Саду, да заступају то становиште. Изасланици осталих друштава и ако у принципу нису били противни томе, доказали су да је у интересу Соколства да за сада буде седиште жупе у Новом Саду. Уваживши све разлоге пристали су наши изасланици са увјетом да седиште буде тамо где станује старешина, вођа и благајник жупе; то је и усвојено. — На скупштини бачке жупе изабран је од стране суботичког сокола брат М. Јово Прцић као подстарешина. — Управни одбор је морао одустати од приредбе јавног наступа друштвеног ради недостатка дворане. Нови управни одбор састављен је овако: Др. Врале Сударевић, старешина, Антун Бешлић подстар., Марко Јаковљевић професор, Др. Јово Прцић потпуковник, Душан Путникозић потпоручник, Војин Кешељевић поручник, Димитрије Павловић, Лазар Крунајски, Александер Станковић, Јосип Харте, Туне Војнић-Тунић, Мирослав Мајгон, Иван Муџа, Јосип Кратила, одборници; Мита Међански, Јован Ђурђевић заменици одборника; Фран Андучић вођа; Др. Паво Ивковић-Иванбекић, Др. Владислав Манојловић, ревизори рачуна; Др. Бабијан Малагурски, Блашко Рајић, Др. Миливој Поповић, Мирко Ивковић-Иванбекић, Иван Војнић-Тунић, соколски суд. Здраво! Д. С. П.

Из управе

Slike za vježbe „Oslobodjenja i ujedinjenja“. Mnoga br. društva nisu još javila koliko kómada od ovih slika trebaju. Da se može barem približna naklada ustanoviti, mole se sva zaostala društva da naruče odmah pošalju. Čim veća naklada tim povoljnija cijena.

Dobrovoljni prilozi za „Sokolski Glasnik“. Brat Pero Bekić, Dvor, šalje pretplatu i svoj godišnji prinos od K 100, a br. Gavriilo Petrović K 200 u ime prošlogodišnje pretplate i prinosa. Upravu je posjetio starješina Sokola u Bos. Dubici, brat Milan Cikota sa br. Vojislavom Cikotom te priložio svaki po K 100 za Sokolski Glasnik. Ugledali se i drugi pretplatnici i prijatelji Sokolstva na ovu braću! Hvala i zdravo!

T. Janjanin.

НОВО-ОТВОРЕНА

ТРГОВИНА МАНУФАКТУРНЕ,
КРАТКЕ И ПЛЕНЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ и ДРУГОВИ

— ЗАГРЕБ —

Јуришићева ул. 1. а. Елза Флунд дом.

Препоручује своје богато
стовариште свих врста ма-
нуфакурне, кратке и пле-
тене робе.

Телефон интер. 12-16.

НОВА ИЗДАЊА КЊИЖАРЕ

З. и В. ВАСИЋА
ЗАГРЕБ.

Др. Свет. Пешаћ:
Судска медицина . . . К 40.—

Др. Laza Popović:
Упута за снимање слика рент-
геном. (Књиžница за рентген
sv. 1.) К 9.—

Иво Војновић:
Смрт мајке Југовића . К 12.—

Carnegie A.:
Carstvo poslova К 12.—

НАРУДБЕ ТРЕБА СЛАТИ
НЕПОСРЕДНО КЊИЖАРИ
З. и В. ВАСИЋА, ЗАГРЕБ.

Prva hrvatska štedionica u Zagrebu

Osnovana godine 1846.

Dionička glavnica К 40,000.000.—

Pričuve К 78,000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Cirkvenica, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Mitrovica, Nova Gradiška, Novi, Ogulin, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun i Sušak.

Ispostave: Osijek donji grad, Vinica.

Мјенјаћница: Загреб, Плица број 5.

Prima

uloške na uložne knjižice i na
tekući račun.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima

na inkaso tu- i inozemne
mjenice.

Obavlja

burzovne naloge savjesno i
kulantno.

Izdaje

čekove i kreditna pisma te obavlja
isplate na temelju akreditiva na sva
tu- i inozemna mjesta.

Podjeljuje

hipotekarne zajmove na kuće i na
nekretnine.

Izdaje

$4\frac{1}{2}\%$ -tne založnice, koje imadu
oprost od poreza, pupilarnu sigurnost
i jamčevnu sposobnost.

NAROČITA TRGOVINA
SOKOLSKIH POTREBŠTINA.

Na sjednici Sokolskog Saveza S. H. S. održanoj u Zagrebu dne 17./11. 1919. dobio sam dozvolu za otvorenje naročite sokolske trgovine sa naslovom „Dobavljač sokolskih potrebstina Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca“.

Predbježno ću imati na skladištu samo vježbače potrebstine t. j.: Triko-hlače (čakšire) pamučne i vunene, majice u svim veličinama, te cipele niske i visoke, kao i sokolske značke, razglednice i sve ostale potrebstine, potrebne za javne nastupe.

Svečana, odnosno izletna odijela početi ću izradjivati početkom iduće godine.

Preporučam se bratskim društvima sa:

Zdravo!

Branko Palčić, Dobavljač sok. potrebstina Zagreb.
Sokolskog Saveza S. H. S.

Gundulićeva ulica broj 23.

НАРОЧИТА ТРГОВИНА
МОДЕРНЕ КОНФЕКЦИЈЕ

ЗАГРЕБАЧКИ

■ МАГАЗИН ■

ЗАГРЕБ, ЈЕЛАЧИЋ ТРГ.

Ново отворена чешљање госпођа

дворана за
Телефон 22-29. - Загреб. - Телефон 22-29.

Јављам п. н. госпођама, да сам отворио и модерно уредио, дворану за чешљање, те исту снабдио са свим модерним справама за прање и сушење главе као и за масажу лица и руку.

Са великим трудом и трошком успјело ми је ангажовати прве умјетнице у модерном те костимском хисторијском чешљању као и у бојадисању косе у свим бојама уз потпуно јамство.

Јамство се састоји у том, јер су г. Булајић и госпођа му били намјештени у Бечу код свијетске познате твртке Песл као матадор женског чешљања те пригодом разних интернационалних натјецања у чешљању однели прве награде у Бечу и Берлину.

Преузимам у параду све врсти косе (Bûdeau, Transformation те разво Chignon).

На складшту имадем све врсти француских и бечких мјриса те разних тоилетних сапуна од чувених светских твртка. Осим тога посједујем све потребне ствари за његу лица и руку.

Са штовањем,

ДУШАН ЖЕСТИЋ, власуљар,
Боговићева ул. бр. 7.

Preporučujem sljedeće odabrane knjige:

	Круна		Круна
Јов. П. Јовановић, Наполеон и Југославени, хир.	6.50	O. S. Marden, Samopouzdanje vodi k победи	5.50
Др. Јован Скерлић, Есеји о хрв.- срп. питању, лат.	6.—	O. S. Marden, Volja i uspjeh . . .	5.50
Дав. Трстевњак, Дарвинизам у узгоју, лат.	4.—	N. Machiaveli, Knez	5.—
Кнут Хамсун, Под јесењим а звездама, лат.	3.—	T. Roosevelt, Što je demokratizam?	5.—
Бebel, Жена и социјализам, лат.	5.—	Tolstoj, Hadži Murat, uvez.	4.—
Thomas Charlyte, Француска ре- волуција (I. dio La Bastille) . . .	8.—	Stanković, Nečista krv	4.—
Војновић, Лаазарево васкрсење Геранум, лат.	4.80	J. J. Roussenau, Društveni ugovor	5.—
С. Пандуровић, Оковани гло- гови, лат.	5.—	Strindberg, Sin služavke	6.—
Mackertlinek, Smrt	5.—	Fjodorov, Kamenje	4.—
Mažuranić, Smrt Smallage Cengića	2.—	Delage, Teorija o razvoju	7.—
Јовановић, Српско - бугарски рат	9.—	Dora Dunckerova, Marquiza Pom- podour	12.—
Skitaljec, Stara Rusija	1.—	Vojnović I, Akordi	5.—
Dostojevski, Veliki inkvizitor . . .	1.—	Vojnović I, Književni časovi	6.—
Д. Војновић, Книжевни ча- сови, лат.	6.—	Merežkovski, Car Aleksander . . .	9.—
Фери Пјони, Српска драма од октобра 1915. до марта 1916., хир.	9.—	" Julian Apostata	6.—
Милош Ђурић, Смрт мајке Ју- говичка, лат.	6.—	Oskar Wilde, Mladi Kralj, uvez. .	10.—
Smiles, Pomozí sebi	2.—	Saltikov Šcedrin, Gospoda Go- lovljovi	8.—
		Verne J., Crna Indija	3.—
		Чедо Милатовић, Свети Јован Крститељ	8.—
		А. Доде, Нума Руместан	7.—
		Prevost M., Poludjelvce	4.—
		Šringer, Riječnik tuđjih riječi . . .	5.—
		Vojnović, Pad Dubrovnika I, II. dio	12.—
		Dostojevski, Braća Karamazovi . .	14.—
		" Idiot, I., II., III. IV. dio	12.—

КЊИЖАРА Ј. ПЕТРОВИЋА, ТУЗЛА.

Amerikanski namještaj tvoriva

„JERRY“

amerikanski stolovi, ormari i kartoteke, stolci, fotelji.

Diktafoni

Strojevi za umnažanje

kao i sve potrebštine za pisaće strojeve.

Dvorana američanskih uredskih namještaja

Notter i drug

Ilica 25. (nad kavanom „CORSO“)

Preporučuje pisaće strojeve raznih sustava sa latinicom i ćirilicom i to: Smith Premier, Kontinental, Adler, Underwood, Remington, Royal i druge, kao i sav pribor. Vlastita mehanička radiona za popravke.

Rabljene blagajne

u svim veličinama, kao i rabljeni pisaći strojevi uz vrlo jeftine cijene.

Blagajne

raznih tvorina: Arnheim, Werthelm, Langhammer, Wlese itd. — Tiskala za kopiranje, ručne kasete sigurne proti vatri i krađi.

FRANJO PAAR

VARAŽDIN.

Brzovav: Paar, Varaždin - Tel. inter. br. 13.

Prva hrvatska veletrgovina svih pčelarskih sprava i košnica Wittmanovog sustava.

Preuzimam potpuno uredjenje pčelarstva, od najmanjih i najjednostavnijih, do najvećih i najluksurnijih.

